

**Dokument koncepcyjno-strategiczny
- plan działań wdrażanych pomiędzy
Euroregionem Śląsk Cieszyński
a EUWT Eurodystrykt PAMINA
na lata 2016-2020**

Cieszyn-Český Těšín-Lauterbourg, 2017

© Copyright by Stowarzyszenie Rozwoju i Współpracy Regionalnej „Olza”
Regionální sdružení územní spolupráce Těšínského Slezska
Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej Eurodystrykt PAMINA

Eurodistrict
PAMINA

Autor:

Marek Olszewski / Stowarzyszenie Rozwoju i Współpracy Regionalnej „Olza”

Koordinacja prac i zatwierdzenie opracowania:

Bogdan Kasperek / Stowarzyszenie Rozwoju i Współpracy Regionalnej „Olza”

Konsultacja:

Tomáš Balcar / Regionální sdružení územní spolupráce Těšínského Slezska

Patrice Harster / Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej Eurodystrykt PAMINA

Petra Mitrengová / Regionální sdružení územní spolupráce Těšínského Slezska

Agnieszka Olszewska / Stowarzyszenie Rozwoju i Współpracy Regionalnej „Olza”

Frédéric Siebenhaar / Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej Eurodystrykt PAMINA

Tłumaczenia:

Karina Szücssová - język czeski

Agnieszka Olszewska - język francuski

Elżbieta Głowacka-Adamek - język niemiecki

Korekta językowa:

Frédéric Siebenhaar - język francuski i język niemiecki

PŘEKRAČUJEME HRANICE
PRZEKRACZAMY GRANICE
2014—2020

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO

Opracowanie powstało w ramach projektu „EuroInter Cooperation 2016-2020”, dofinansowanego przez Unię Europejską ze środków Funduszu Mikroprojektów Euroregionu Śląsk Cieszyński w ramach programu INTERREG V-A Republika Czeska - Polska i budżetu państwa

Spis treści

Wstęp	5
1. Euroregion Śląsk Cieszyński - charakterystyka (powstanie i usytuowanie geograficzne, struktura organizacyjna)	6
2. Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej Eurodystrykt PAMINA - charakterystyka (powstanie i usytuowanie geograficzne, struktura organizacyjna).....	9
3. Charakterystyka dotychczasowej współpracy pomiędzy Euroregionem Śląsk Cieszyński a EUWT Eurodystrykt PAMINA	14
4. Analiza możliwości współpracy pomiędzy Euroregionem Śląsk Cieszyński a EUWT Eurodystrykt PAMINA	15
5. Cele, obszary współpracy, możliwe do realizacji projekty	30
6. Możliwe źródła finansowania wspólnych działań w latach 2016-2020.....	35
Podsumowanie	37

Wstęp

Praktyczny podręcznik współpracy transgranicznej wymienia współpracę międzyregionalną (obok współpracy transgranicznej i transnarodowej) jako jedną z trzech najważniejszych form współpracy prowadzonej ponad granicami. Tego typu współpraca obejmująca obszar całej Unii Europejskiej, służy wymianie doświadczeń i dobrych praktyk, a tym samym wzmacnia potencjał instytucji i samorządów w zakresie mechanizmów wspierania rozwoju regionalnego¹.

Przykładami regionów, w których istotną rolę w procesie integracji i rozwoju odgrywa współpraca międzyregionalna są Euroregion Śląsk Cieszyński i Eurodystrykt PAMINA. Od wielu lat realizują one wspólnie różnego typu działania przynoszące efekty na różnych szczeblach kooperacji, w tym zwłaszcza w wymiarze lokalnym. Pomimo dużego stopnia zaawansowania tej współpracy nadal istnieje potrzeba jej doskonalenia w oparciu o posiadany potencjał i z wykorzystaniem odpowiednich narzędzi wsparcia.

„Dokument koncepcyjno-strategiczny - plan działań wdrażanych pomiędzy Euroregionem Śląsk Cieszyński a EUWT Eurodystrykt PAMINA na lata 2016-2020” jest odpowiedzią na potrzeby związane ze stworzeniem opracowania analityczno-planistycznego, które uwzględniłoby systemowe podejście do inicjowania i realizowania wspólnych aktywności pomiędzy Euroregionem Śląsk Cieszyński i EUWT Eurodystrykt PAMINA oraz polskimi, czeskimi, francuskimi i niemieckimi samorządami, ich jednostkami organizacyjnymi, a także instytucjami partnerskimi, z którymi Euroregion i Eurodystrykt współpracują, na rzecz wzmacniania polsko-czeskiego i francusko-niemieckiego pogranicza. Z jednej strony uwzględnia on krótką charakterystykę obu struktur transgranicznych oraz historię ich współpracy, z drugiej zaś wyniki analizy poświęconej różnym możliwościom kooperacji, w tym przykładowe projekty międzyregionalne i źródła ich finansowania.

---

¹ M. Olszewski, *Projekty współpracy międzyregionalnej jako narzędzie integracji i rozwoju Euroregionu Śląsk Cieszyński* [w:] red. A. Kasperek, *Euroregion Śląsk Cieszyński-Těšínské Slezsko. Współpraca transgraniczna i międzyregionalna prowadzona w obszarze trójstyku polsko-czesko-słowackiego*, Seria Transcarpathica, tom III, Polska Akademia Nauk w Katowicach/Stowarzyszenie Rozwoju i Współpracy Regionalnej „Olza”, Cieszyn 2014, s. 84.

1. Euroregion Śląsk Cieszyński - charakterystyka (powstanie i usytuowanie geograficzne, struktura organizacyjna)²

Euroregion Śląsk Cieszyński jest jednym z najmłodszych euroregionów na polsko-czeskim pograniczu. Umowa³ o jego utworzeniu została podpisana w dniu 22 kwietnia 1998 roku przez Stowarzyszenie Rozwoju i Współpracy Regionalnej „Olza” i Regionální sdružení pro česko-polskou spolupráci Těšínského Slezska (Regionalne Stowarzyszenie Polsko-Czeskiej Współpracy Śląska Cieszyńskiego)⁴. Euroregion leży na obszarze przygranicznym południowej Polski oraz północno-wschodnich Czech, w sąsiedztwie Słowacji. Po stronie polskiej rozciąga się on od Godowa do Istebnej, z kolei na terenie Republiki Czeskiej od Bogumina (Bohumín) po Hreczawę (Hrčava). Jego powierzchnia wynosi ok. 1730 km². Teren ten zamieszkuje blisko 672 tys. mieszkańców (z czego 312 tys. przypada na część na polską a 360 tys. na część czeską). Członkami Euroregionu ze strony polskiej jest 16 gmin województwa śląskiego i 1 powiat - cieszyński, ze strony czeskiej w jego skład wchodzi ponad 40 gmin zrzeszonych w trzech stowarzyszeniach, 12 przedsiębiorstw i 8 organizacji pozarządowych (ryc. 1).

Celami Euroregionu Śląsk Cieszyński są:

- ✓ wymiana doświadczeń i informacji dotyczących rozwoju regionu,
- ✓ wymiana doświadczeń i informacji dotyczących rynku pracy,
- ✓ współpraca przy planowaniu przestrzennym,
- ✓ rozwiązywanie wspólnych problemów w dziedzinie transportu, komunikacji i łączności oraz bezpieczeństwa obywateli,
- ✓ rozwiązywanie wspólnych problemów dotyczących ekologii i środowiska naturalnego,
- ✓ współpraca przy zapobieganiu i likwidacji następstw klęsk żywiołowych,
- ✓ współpraca w dziedzinie gospodarczej i handlowej,
- ✓ rozwój turystyki, ruchu podróżnych łącznie z dalszym usprawnieniem ruchu granicznego,
- ✓ akcje wspierające rozwój kultury, oświaty i sportu, zwłaszcza wymiana informacji dotyczących tych działań,
- ✓ wymiana kulturalna i opieka nad wspólnym dziedzictwem kultury,
- ✓ współpraca służb ratowniczych i górskich na terenie Euroregionu,
- ✓ współpraca między szkołami i młodzieżą na terenie Euroregionu.

Jeżeli chodzi o strukturę organów Euroregionu Śląsk Cieszyński umowa o współpracy regionalnej wymienia dwa - Radę Euroregionu oraz Sekretariat Euroregionu (ryc. 2). Rada jest najwyższym organem Euroregionu. Tworzy ją ośmiu członków delegowanych po czterech z każdej ze stron. Rada Euroregionu wybiera ze swojego grona Przewodniczącego Rady i jego Zastępcę, przy respektowaniu zasady rozdziału funkcji między obiema stronami oraz przemienności ich kadencji. Okres kadencji Rady odpowiada okresom kadencji organów delegujących, które reprezentują poszczególne strony Euroregionu. Zwyczajne posiedzenia Rady Euroregionu są zwoływane minimum dwa razy w ciągu roku, z tego jedno posiedzenie jest połączone z Walnym Zgromadzeniem przedstawicieli gmin i stowarzyszeń, w celu zaznajomienia się z programem działania Euroregionu.

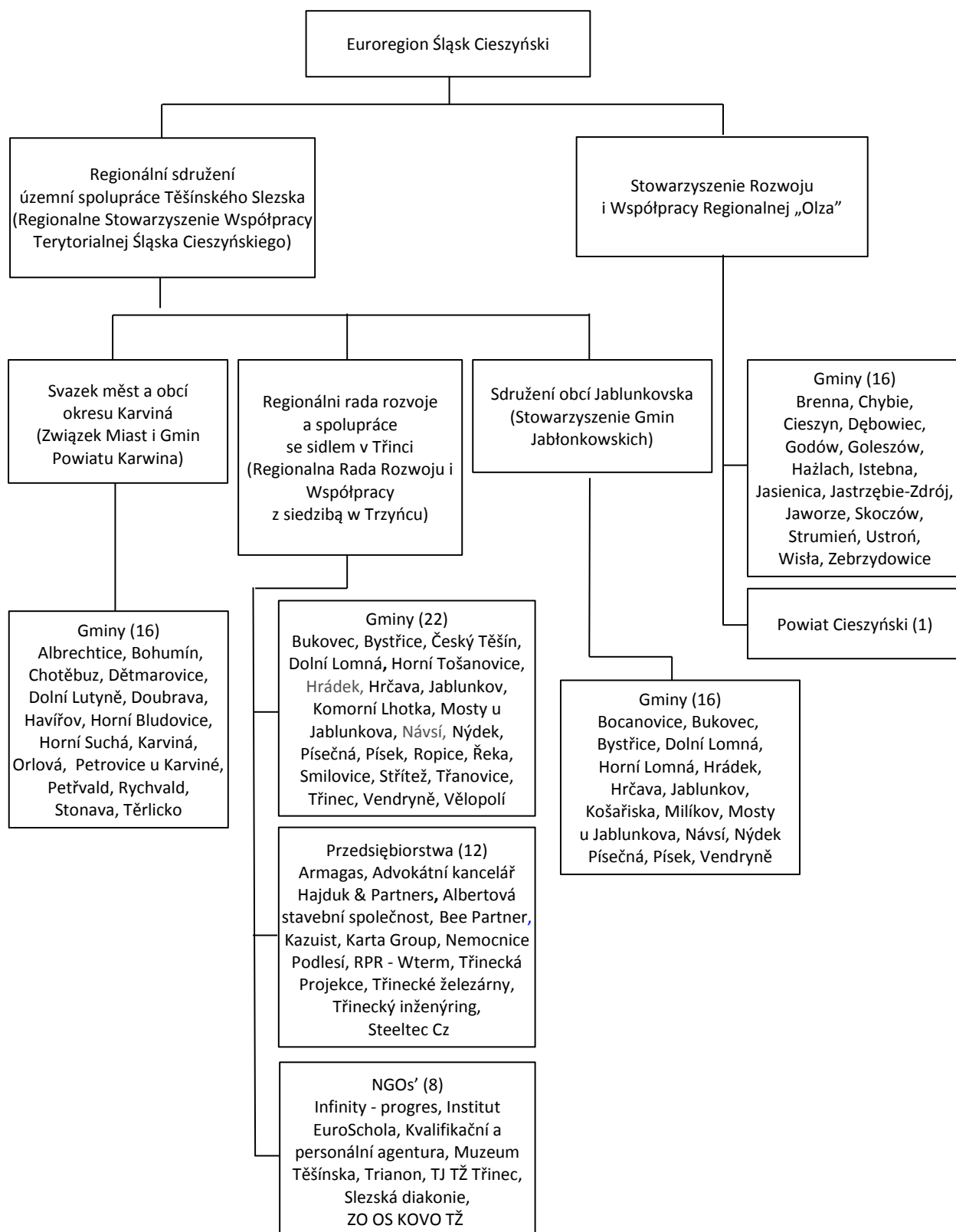
---

² M. Olszewski, *The Benefits and Challenges for cross-border cooperation in the Cieszyn Silesia Euroregion* [w:] *The Journal of Cross Border studies in Ireland*, Nr 16/2016, Centre for Cross Border Studies, Armagh, 2016, s. 40-56.

³ Euroregion jest umową o wspólnocie polskich i czeskich stowarzyszeń miast, gmin oraz związków gmin. Stowarzyszenia te działają na podstawie przepisów prawnych państwa, w którym są zarejestrowane. Zatem nie posiada on osobowości prawnej.

⁴ Od 2008 roku Regionální sdružení územní spolupráce Těšínského Slezska (Regionalne Stowarzyszenie Współpracy Terytorialnej Śląska Cieszyńskiego).

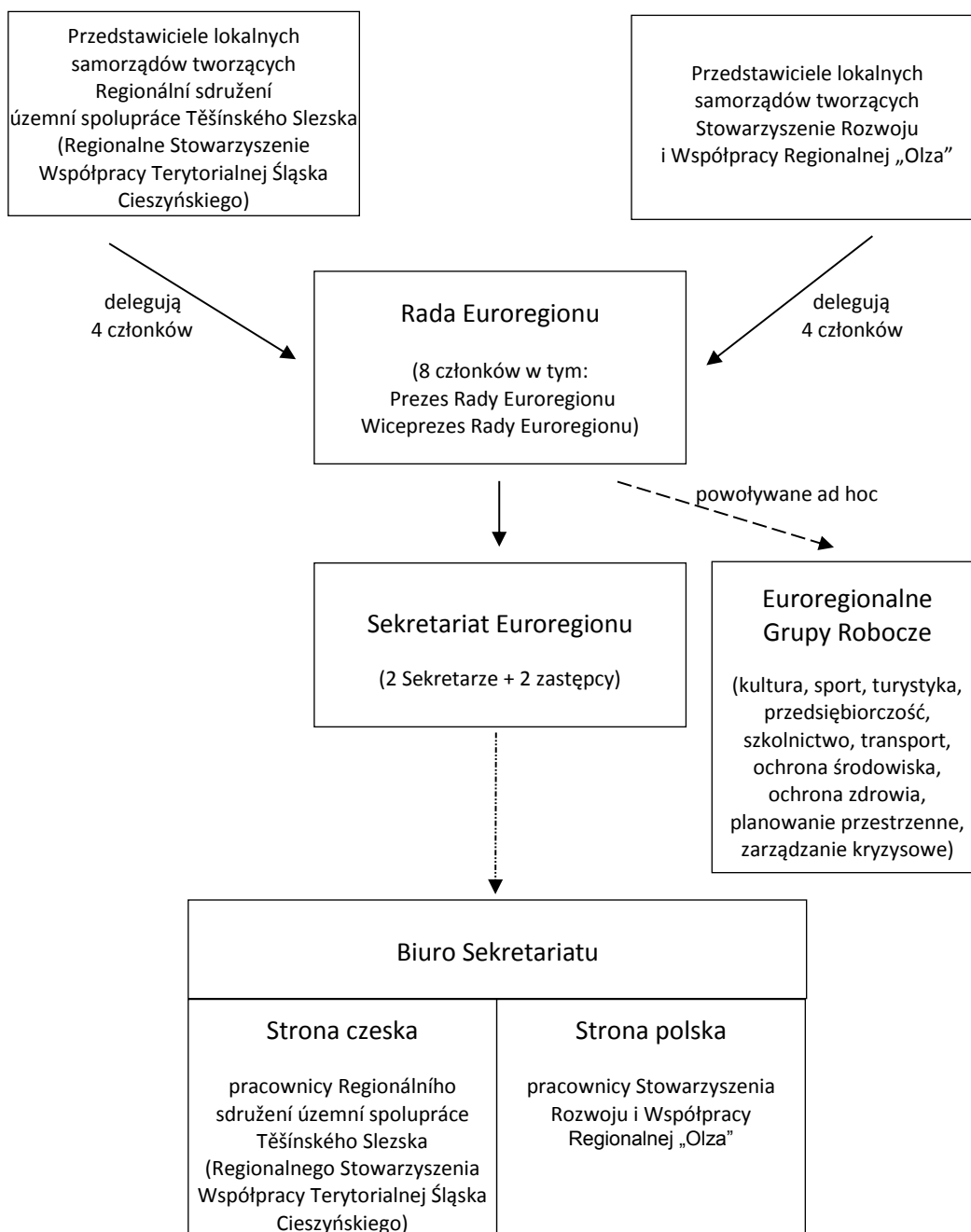
Ryc. 1. Organizacje tworzące Euroregion Śląsk Cieszyński

Źródło: M. Olszewski, *The Benefits and Challenges for cross-border cooperation in the Cieszyn Silesia Euroregion* [w:] *The Journal of Cross Border studies in Ireland*, Nr 16/2016, Centre for Cross Border Studies, Armagh, 2016, s. 44.

Nadzwyczajne posiedzenie Rady Euroregionu może być zwołane kiedykolwiek na podstawie wniosku dwóch członków Rady Euroregionu. Posiedzenie Rady zwołuje Sekretariat Euroregionu.

Ryc. 2. Struktura organów Euroregionu Śląsk Cieszyński

Źródło: M. Olszewski, *The Benefits and Challenges for cross-border cooperation in the Cieszyn Silesia Euroregion* [w:] *The Journal of Cross Border studies in Ireland*, Nr 16/2016, Centre for Cross Border Studies, Armagh, 2016, s. 45.

Do zadań Rady należy uchwalenie statutu Euroregionu, uchwalanie wspólnych planów, decydowanie o warunkach wykorzystania wspólnych środków finansowych, uchwalanie sprawozdań o wykorzystaniu środków finansowych, powoływanie członków sekretariatu, tworzenie grup roboczych (nie są organem Euroregionu), delegowanie przedstawicieli reprezentujących Euroregion na zewnątrz. Rada może na swoje posiedzenia zaprosić, z głosem doradczym, przedstawicieli organów władzy i administracji państwowej.

Sekretariat jest organem wykonawczym Euroregionu. Tworzy go dwóch Sekretarzy, prowadzących Biuro Sekretariatu. Każdy Sekretarz ma swojego zastępcę. W sprawach bieżącej działalności Sekretarze wykonują swoje funkcje samodzielnie, w innych sprawach działają w porozumieniu. Biuro Sekretariatu pełni funkcje administracyjne Euroregionu. Działanie Biura jest wewnętrzną sprawą każdej ze stron, które dla realizacji swojej działalności zapewniają warunki do funkcjonowania tego biura. Do zadań Sekretariatu Euroregionu należy reprezentowanie Euroregionu na zewnątrz, zwoływanie posiedzeń Rady Euroregionu, przygotowywanie i przedłożenie projektów uchwał Rady Euroregionu i przygotowywanie materiałów informacyjnych dla Zgromadzenia przedstawicieli narodowych stowarzyszeń gmin, realizacja uchwał Rady Euroregionu oraz prowadzenie Biura Sekretariatu.

2. EUWT Eurodystrykt PAMINA - charakterystyka (powstanie i usytuowanie geograficzne, struktura organizacyjna)

Początki współpracy pomiędzy terytoriami przygranicznymi Palatynatu Południowego, Mittlerer Oberrhein i Alzacji Północnej (obszar dzisiejszego EUWT Eurodystrykt PAMINA) sięgają okresu II wojny światowej. Rozwój wzajemnych francusko-niemieckich relacji wsparł w znacznym stopniu Traktat Elizejski z 1963 roku, a w obszarze Paminy spotkania bilateralne polityków oraz przedstawicieli administracji i gospodarki. Formalna współpraca na tym obszarze rozpoczęła się w 1988 roku w Wissembourgu podpisaniem deklaracji intencyjnej i programem działań transgranicznych na wniosek przedstawicieli administracji krajowej i samorządów lokalnych trzech wspomnianych terytoriów⁵. W trakcie ostatnich dwudziestu lat przybierała ona różną formę i towarzyszyły jej różnego rodzaju wydarzenia (tab. 1).

Tab. 1. Zestawienie ważniejszych dat w historii PAMINY.

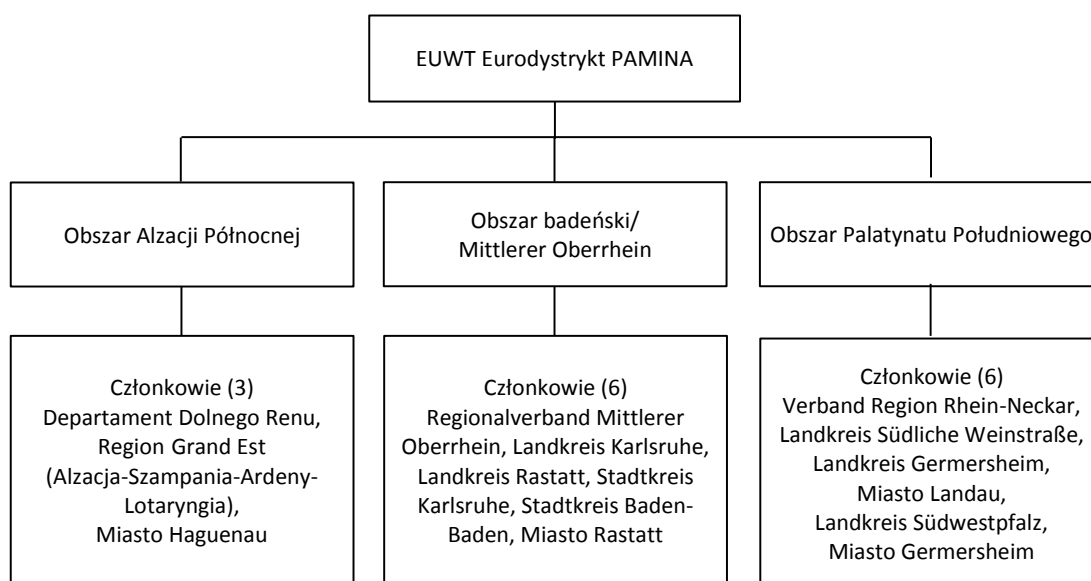
Data	Wydarzenie
12.12.1988	Podpisanie deklaracji intencyjnej w Wissembourgu
10.01.1991	Inauguracja Infobestu PAMINA
22.01.2003	Utworzenie Lokalnego Ugrupowania Współpracy Transgranicznej REGIO PAMINA
15.12.2016	Przekształcenie Lokalnego Ugrupowania Współpracy Transgranicznej w Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej Eurodystrykt PAMINA

Źródło: Eurodistrict PAMINA - broszura informacyjna

⁵ *Les prémices de la coopération*,
<http://www.espaces-transfrontaliers.org/ressources/territoires/territoires-niveau-local/eurodistrict-regio-pamina/eurodistrict-regio-pamina-2/>

Eurodystrykt PAMINA leży na obszarze przygranicznym północno-wschodniej Francji i południowo-zachodnich Niemiec. Rozciąga się na północną część górnego biegu rzeki Ren, na wschodzie pokrywa pasmo górskie Schwarzwald, na zachodzie Wogezy Północne i Las Palatynacki. Powierzchnia Eurodystryktu jest ponad trzykrotnie większa od Euroregionu Śląsk Cieszyński i wynosi około 6500 km². Podobnie jest z liczbą ludności, która kształtuje się na poziomie 1 700 tys. obywateli⁶. Członkowie tworzący EUWT Eurodystrykt PAMINA reprezentują trzy obszary terytorialne: jeden francuski - Alzacji Północnej oraz dwa niemieckie - badeński/Regionu Mittlerer Oberrhein i Palatynatu Południowego (ryc. 3).

Ryc. 3. Członkowie EUWT Eurodystrykt PAMINA⁷

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Statut Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej „Eurodystrykt PAMINA”*

Głównym zadaniem Eurodystryktu jest wspieranie i wzmacnianie współpracy transgranicznej na rzecz zrównoważonego i trwałego rozwoju obszaru, na którym działa, w celu poprawy codziennego życia mieszkańców w każdej dziedzinie tematycznej. W tym znaczeniu Eurodystrykt jest platformą wzajemnej wymiany kompetencji, tzn. strukturą ułatwiającą rozwój spójności terytorialnej, bez chęci stawiania się substytutem kompetentnych i dotychczas istniejących władz. Eurodystrykt może rozwijać działania, opracowywać i wdrażać programy i projekty, starać się o środki finansowe. Eurodystrykt PAMINA za pośrednictwem INFOBESTU doradza obywatelom, przedsiębiorstwom, stowarzyszeniom, samorządom lokalnym i terytorialnym we wszystkich kwestiach odnoszących się do współpracy transgranicznej. Zadanie to polega na gromadzeniu, syntetyzowaniu i rozpowszechnianiu odpowiednich danych na rzecz z jednej strony wspomaganie mieszkańców informacją z drugiej zaś, wspierania współpracy transgranicznej pomiędzy organizacjami publicznymi i prywatnymi. Dotyczy to zwłaszcza następujących kwestii:

⁶ *Informations générales sur le GECT Eurodistrict PAMINA* - broszura informacyjna.

⁷ Od 1 stycznia 2018 roku struktura członków EUWT Eurodystrykt PAMINA ulegnie zmianie. Nowymi członkami EUWT obszaru Alzacji Północnej staną się następujące związki gmin: Communauté de Communes du Pays de Wissembourg, Communauté de Communes Sauer-Pechelbronn, Communauté de Communes du Pays rhénan oraz Communauté de Communes de l'Outre-Forêt.

- ✓ informowania o warunkach życia i pracy w kraju sąsiednim oraz uregulowaniach mających zastosowanie na pograniczu;
- ✓ informowania o procedurach administracyjnych i kompetencjach podmiotów publicznych i prywatnych;
- ✓ udzielania bezpośrednich odpowiedzi na zapytania osób indywidualnych, podmiotów publicznych, przedsiębiorstw, a także ich przekierowanie do organizacji specjalizujących się w danym zagadnieniu⁸.

Jeżeli chodzi o organy EUWT Eurodystrykt PAMINA, to zgodnie ze Statutem są nimi: Zgromadzenie, Zarząd, Prezes i Wiceprezesi (ryc. 4). Zgromadzenie składa się z trzydziestu trzech przedstawicieli członków Eurodystryktu wybieranych w trakcie obrad Zgromadzenia samorządów członkowskich. W przypadku przedłużenia kadencji całości lub części składu Zgromadzenia samorządów członkowskich, Zgromadzenie kontynuuje swoje funkcjonowanie, aż do nowych wyborów składu Zgromadzenia. Wszystkie trzy obszary terytorialne Eurodystryktu posiadają taką samą liczbę przedstawicieli w Zgromadzeniu (11), natomiast liczba przedstawicieli delegowanych do Zgromadzenia przez poszczególne samorzady jest zróżnicowana (od 1 do 7) (ryc. 4). Każdy przedstawiciel dysponuje jednym głosem. Zgromadzenie na podstawie obrad ustala sprawy wchodzące w zakres celu Eurodystryktu. Zgromadzenie może przekazać część swoich kompetencji Zarządowi i/lub Prezesowi, za wyjątkiem następujących spraw: wyboru Prezesa i Zarządu; zatwierdzania regulaminu wewnętrznego; wyrażania zgody na przyjęcie nowych członków; uchwalania budżetu i sprawozdania administracyjnego; ustalania składek statutowych członków ugrupowania; decydowania w sprawie zaciągania pożyczek; decydowania w sprawie tworzenia miejsc pracy; modyfikowania warunków finansowych ugrupowania; decydowania w sprawie występowania przed sądem; decydowania w sprawie nabywania, wymiany i sprzedaży dóbr nieruchomości, nagród, cesji umowy dzierżawy; akceptacji i odmowy darowizn i legatów; wprowadzania zmian w statucie. Zgromadzenie spotyka się przynajmniej dwa razy w roku z inicjatywy Prezesa⁹.

Zgromadzenie spotyka się również wtedy, gdy 1/3 przedstawicieli domaga się odbycia nadzwyczajnego posiedzenia, wskazując jego cel. Posiedzenia Zgromadzenia mają charakter publiczny. Niemniej jednak na wniosek 1/4 obecnych przedstawicieli lub Prezesa, Zgromadzenie może podjąć decyzję o odbyciu posiedzenia przy drzwiach zamkniętych. Posiedzenia przy drzwiach zamkniętych znajdują uzasadnienie wyłącznie wtedy, gdy wymaga tego dobro publiczne lub w przypadku szczególnych interesów. Każde zwołanie Zgromadzenia leży w gestii Prezesa. Wezwanie wskazuje porządek posiedzenia oraz niezbędne dokumenty. Jest ono skierowane pisemnie do przedstawicieli na adres zamieszkania na minimum 7 pełnych dni przed datą posiedzenia. Prezes lub w zastępstwie Wiceprezes przewodniczy Zgromadzeniu zgodnie z porządkiem obrad ustalonym przez Zgromadzenie. Wyłącznie Prezes organizuje porządek Zgromadzenia. Szczegółowe postanowienia zostały przyjęte przez Zgromadzenie w ramach regulaminu wewnętrznego¹⁰.

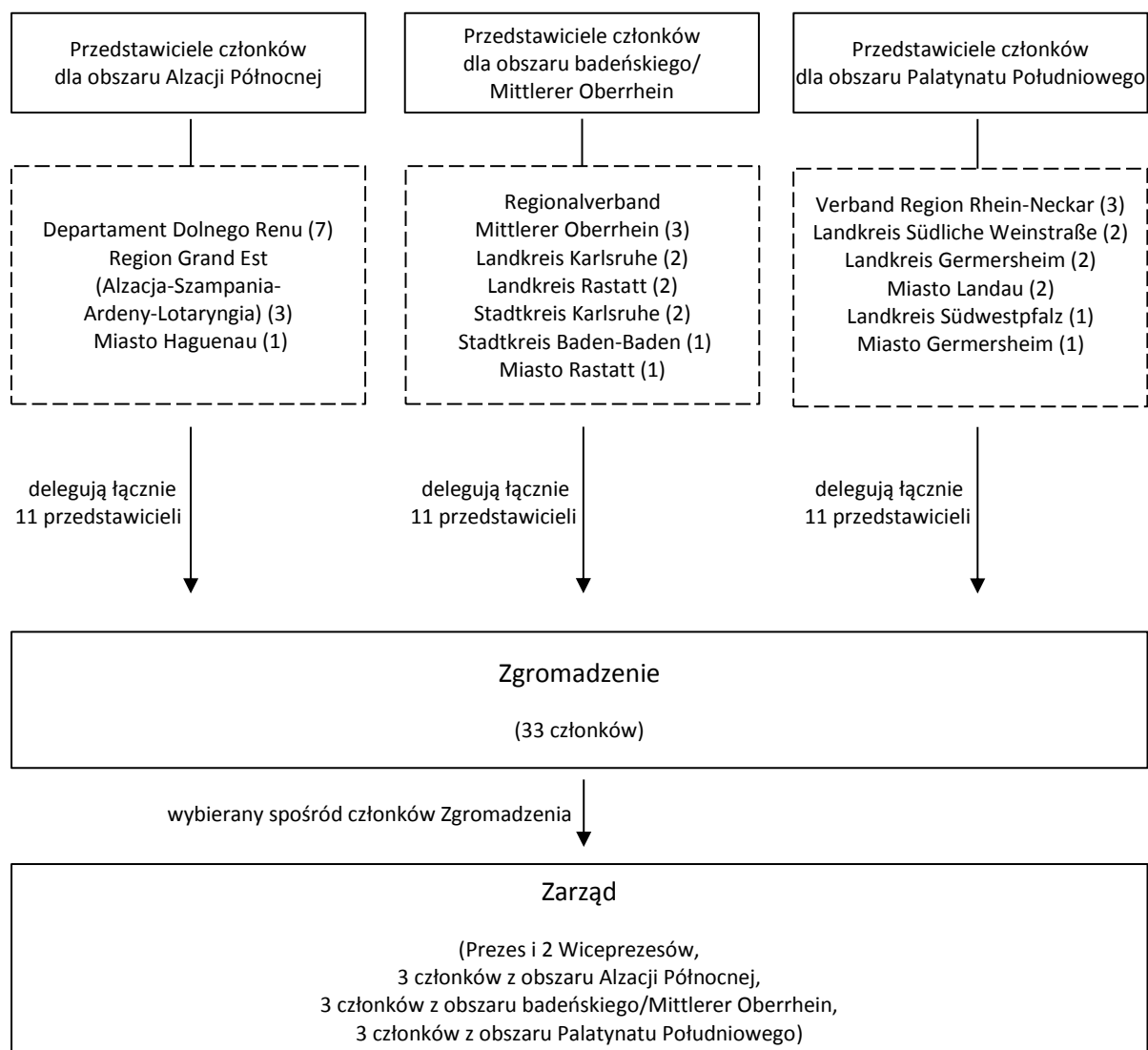
---

⁸ Statut Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej „Eurodystrykt PAMINA”, Par. 3.

⁹ Tamże, Par. 9.

¹⁰ Tamże, Par. 10.

Ryc. 4. Struktura organów EUWT Eurodystrykt PAMINA

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Statut Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej „Eurodystrykt PAMINA”*

Obrady Zgromadzenie są prawomocne tylko w przypadku gdy przynajmniej połowa przedstawicieli dysponujących prawem głosu jest obecna. W przypadku braku kworum, Zgromadzenie jest ponownie zwołane przynajmniej w trzydniowym przedziale czasowym w tym samym celu i wówczas może prawomocnie obradować bez spełniania warunku kworum. Decyzje Zgromadzenia są przyjmowane zwykłą większością głosów, o ile statut nie stanowi inaczej. Głosowanie odbywa się przez podniesienie ręki. Głosowanie tajne odbywa się w przypadku gdy 1/3 obecnych przedstawicieli złoży taki wniosek. Przedstawiciel, który z jakiejś przyczyny nie może uczestniczyć w posiedzeniu, może przekazać w swoim imieniu pisemnie upoważnienie innej wybranej przez siebie osobie. Osoba ta nie może przyjąć więcej niż jednego upoważnienia. Upoważnienie ma zawsze jednorazową moc, poza przypadkiem choroby należyście uzasadnionej, wówczas może być ono wykorzystane nie tylko podczas jednych obrad.

Przedstawiciele Zgromadzenia dbają o to, aby rezultaty obrad zostały przekazane samorządom, które reprezentują. Dokładają starań, aby je wdrożyć¹¹.

Zgromadzenie wybiera ze swojego grona na okres trzech lat absolutną większością głosów, w głosowaniu tajnym - Prezesa. Prezes wybierany jest naprzemiennie z trzech częściowych obszarów. Wiceprezesa wybierani są z kolei w głosowaniu jawnym spośród przedstawicieli Zgromadzenia reprezentujących obszary inne niż ten, z którego wybrany jest Prezes. Prezes przygotowuje i zapewnia wykonanie uchwał Zgromadzenia; zarządza wydatkami i dochodami; jest kierownikiem obsługi Eurodystryktu (z tego tytułu mianuje sekretarza generalnego - staje się nim Dyrektor Generalny - który kieruje personelem Eurodystryktu); sam odpowiada za zarządzanie Eurodystryktem (może pod swoim nadzorem i na własną odpowiedzialność, na podstawie decyzji, udzielić pełnomocnictwa do podpisywania dokumentów Dyrektorowi Generalnemu Eurodystryktu); reprezentuje Eurodystrykt przed sądem; reprezentuje Eurodystrykt przed wszystkimi instytucjami podczas zebrań i imprez; zarządza bieżącymi sprawami w ścisłej współpracy z organami administracji oraz samorządami członkowskimi. Prezes może przekazać pełnienie części swoich funkcji Wiceprezesom zgodnie z zasadami przewidzianymi w regulaminie wewnętrznym¹².

Zarząd jest organem wykonawczym ugrupowania. Składa się z Prezesa, dwóch Wiceprezesów oraz po trzech przedstawicieli członków ze wszystkich trzech częściowych obszarów. Zgromadzenie wybiera na trzyletnią kadencję dziewięciu członków Zarządu. W przypadku odstąpienia któregoś z członków, organizowane są kolejne wybory na wolne stanowisko przy okazji najbliższej sesji Zgromadzenia oraz na pozostały okres trzyletniej kadencji. Zebrania Zarządu odbywają się na wezwanie Prezesa przynajmniej trzy razy w roku. Decyzje Zarządu zapadają zwykłą większością głosów, jeśli przynajmniej połowa przedstawicieli jest obecna, w tym Prezes lub Wiceprezesa. W przypadku braku kworum, Zarząd jest ponownie zwoływany przynajmniej w trzydniowym przedziale czasowym w tym samym celu i wówczas może obradować bez spełniania warunku kworum. Zarząd przygotowuje roczny budżet w porozumieniu z członkami ugrupowania. Zarząd decyduje o rekrutacji personelu ugrupowania¹³.

---

¹¹ Tamże, Par. 11.

¹² Tamże, Par. 12.

¹³ Tamże, Par. 13.

3. Charakterystyka dotychczasowej współpracy pomiędzy Euroregionem Śląsk Cieszyński a EUWT Eurodystrykt PAMINA

Początki współpracy międzyregionalnej angażującej początkowo województwo katowickie i Departament Dolnego Renu datuje się na koniec lat 90. ubiegłego wieku, kiedy to 15 stycznia 1998 roku pomiędzy ówczesnym Wojewodą Katowickim, Przewodniczącym Sejmiku Samorządowego Województwa Katowickiego a Przewodniczącym Rady Generalnej Dolnego Renu, zostało podpisane porozumienie o współpracy. Stworzyło ono formalne podstawy prowadzenia działań obu regionów, w które w 2003 roku włączyły się także struktury transgraniczne - polsko-czeska (Euroregion Śląsk Cieszyński) i francusko-niemiecka (ówczesne Regio PAMINA). Czternaście lat kooperacji wpłynęło w znacznym stopniu na rozwój obu regionów, promocję i wspieranie dobrych praktyk w zakresie samorządności na poziomie regionalnym i lokalnym, poprawę zarządzania regionem transgranicznym dzięki wykorzystywaniu wiedzy i doświadczeń zaczerpniętych z państw o podobnej strukturze gospodarki i potencjale społecznym, a także na proces integracji¹⁴.

Działania realizowane pomiędzy Euroregionem Śląsk Cieszyński a Eurodystryktem PAMINA miały bądź mają - z uwagi na ich charakter - różnego rodzaju formę: od porozumień, delegacji oraz wizyt (studyjnych), przez projekty, do inicjatyw nieformalnych włącznie (tab. 2).

Tab. 2. Zestawienie ważniejszych działań związanych z historią współpracy pomiędzy Euroregionem Śląsk Cieszyński a Eurodystryktem PAMINA, uwzględniających kontekst regionalny.

Rok	Działanie
1998	Podpisanie porozumienia o współpracy pomiędzy Wojewodą Katowickim, Przewodniczącym Sejmiku Samorządowego Województwa Katowickiego a Przewodniczącym Rady Generalnej Dolnego Renu
2000	Podpisanie porozumienia o współpracy pomiędzy Województwem Śląskim a Departamentem Dolnego Renu
2003	Podjęcie przez Radę Euroregionu Śląsk Cieszyński uchwały w sprawie możliwości współpracy z francusko-niemieckim regionem przygranicznym Regio PAMINA
2004	Wizyta studyjna przedstawicieli Euroregionu Śląsk Cieszyński w Regio PAMINA
2005	Wizyta studyjna przedstawicieli Regio PAMINA w Euroregionie Śląsk Cieszyński
2005	Uczestnictwo delegacji przedstawicieli Euroregionu Śląsk Cieszyński, Euroregionu Beskidy, Euroregionu Silesia i Regio PAMINA w międzynarodowej konferencji pn. „Śląskie Euroregiony”, zorganizowanej w siedzibie Rady Gmin i Regionów Europy w Strasbourgu
2006 - 2008	Realizacja projektu „Inforeg 2006” inspirowanego systemem INFOBEST funkcjonującym na pograniczu francusko-niemieckim
2006 - 2008	Realizacja projektu „INFOTOUR. Aktywizacja systemu informacji turystycznej oraz działalności promocyjnej na obszarze Euroregionu Śląsk Cieszyński - Tešínské Slezsko”
2010	Podpisanie porozumienia o współpracy pomiędzy Euroregionem Śląsk Cieszyński a Eurodystryktem Regio PAMINA w ramach konferencji projektowej „Chcemy, abyście o Nas wiedzieli! Euroregion Śląsk Cieszyński szkołą integracji europejskiej”
2010	Podpisanie porozumienia o współpracy pomiędzy Województwem Śląskim a Departamentem Dolnego Renu
2012	Wizyta przedstawicieli Euroregionu Śląsk Cieszyński w Eurodystrykcie Regio PAMINA połączona z uczestnictwem w seminarium ekspertów dotyczącym Funduszy Mikroprojektów w Europie

¹⁴ M. Olszewski, *Projekty współpracy międzyregionalnej jako narzędzie integracji i rozwoju Euroregionu Śląsk Cieszyński*, op.cit..., s. 89.

2012	Wydanie edukacyjnej gry planszowej „Wszędobyl” po Euroregionie Śląsk Cieszyński i Eurodystrykcie Regio PAMINA
2013	Wizyta przedstawicieli Eurodystryktu Regio PAMINA w Euroregionie Śląsk Cieszyński
2013 - 2015	Realizacja projektu „Chcemy, abyście o Nas wiedzieli - 2. Forum współpracy terytorialnej”, w ramach którego przeprowadzono cykl 8 wideokonferencji tematycznych we współpracy z Eurodystryktem Regio PAMINA
2016 - 2017	Realizacja projektu „EuroInter Cooperation 2016-2020” we współpracy z Eurodystryktem PAMINA
2016 - 2018	Realizacja projektu „Nowe perspektywy! Wzmacnianie potencjału drogą do rozwoju współpracy na polsko-czeskim pograniczu” we współpracy z Eurodystryktem PAMINA
2017	Wizyta przedstawicieli Euroregionu Śląsk Cieszyński w Eurodystrykcie PAMINA połączona z uroczystością utworzenia EUWT Eurodystrykt PAMINA
2017 - 2019	Włączenie Euroregionu Śląsk Cieszyński jako partnera nieformalnego do projektu cyfrowej wersji gry inspirowanej grą „Wszędobyl” realizowanego przez Eurodystrykt PAMINA

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Materiały Stowarzyszenia Rozwoju i Współpracy Regionalnej „Olza”

4. Analiza możliwości współpracy pomiędzy Euroregionem Śląsk Cieszyński a EUWT Eurodystrykt PAMINA

W procesie analitycznym wzięto pod uwagę dwa możliwe rodzaje inicjowania i rozwijania współpracy międzyregionalnej na rzecz wzmacniania polsko-czeskiego i francusko-niemieckiego pogranicza - **pierwszy**, związany z prowadzeniem różnego rodzaju aktywności na poziomie biur Euroregionu Śląsk Cieszyński i EUWT Eurodystrykt PAMINA, **drugi**, dotyczący kooperacji pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego oraz pozostałymi instytucjami z Polski, Czech, Francji i Niemiec, z którymi Euroregion i Eurodystrykt współpracują.

Analizując możliwości w zakresie inicjowania i rozwijania współpracy na poziomie biur, skupiono się w szczególności na:

- ✓ **porównaniu dokumentów statutowych, umów i porozumień międzyregionalnych**, takich jak: *Statut Stowarzyszenia Rozwoju i Współpracy Regionalnej „Olza”, Statut Regionalnego Stowarzyszenia Współpracy Terytorialnej Śląska Cieszyńskiego, Umowa o współpracy regionalnej pod nazwą „Euroregion Śląsk Cieszyński - Těšínské Slezsko”, Statut Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej „Eurodystrykt PAMINA”, Porozumienie o współpracy pomiędzy Euroregionem Śląsk Cieszyński a Eurodystryktem Regio PAMINA, Porozumienie pomiędzy Województwem Śląskim a Departamentem Dolnego Renu;*
- ✓ **przeglądzie dotychczas z(r)realizowanych przedsięwzięć mających charakter projektów**, w tym zwłaszcza: *„Inforeg 2006”, „INFOTOUR. Aktywizacja systemu informacji turystycznej oraz działalności promocyjnej na obszarze Euroregionu Śląsk Cieszyński - Těšínské Slezsko”, „Chcemy, abyście o Nas wiedzieli - 2. Forum współpracy terytorialnej”, „EuroInter Cooperation 2016-2020” oraz „Nowe perspektywy! Wzmacnianie potencjału drogą do rozwoju współpracy na polsko-czeskim pograniczu”;*
- ✓ **przeglądzie dotychczasowych, wspólnych działań pozaprojektowych**, takich jak: delegacje, wizyty (studyjne), a także wideokonferencje i inne formy prowadzonej współpracy.

Przeprowadzenie **porównania dokumentów statutowych, umów i porozumień międzyregionalnych** służyło zbadaniu zawartych w nich zapisów dotyczących celów ogólnych, celów szczegółowych, działań

bądź dziedzin, które odnosiłyby się w sposób bezpośredni lub pośredni do współpracy transgranicznej lub międzyregionalnej i stanowiły „punkty stykowe” przyszłej współpracy Euroregionu i Eurodystryktu. Biorąc pod uwagę powyższe założenia, można zauważyć, że:

- ✓ cele ogólne zapisane w treści „Umowy o współpracy regionalnej pod nazwą „Euroregion Śląsk Cieszyński - Těšínské Slezsko” oraz w statutach instytucji prowadzących współpracę transgraniczną cechuje znaczny stopień podobieństwa (nie dotyczy to jedynie porozumień międzyregionalnych, których cele ogólne różnią się od tych we wspomnianych dokumentach). W głównej mierze są one skierowane na wspieranie rozwoju (lokalnego, regionalnego, obszaru lub obszarów przygranicznych) bądź też na wspieranie i wzmacnianie współpracy transgranicznej. W przypadku użytego terminu „rozwój”, podkreśla się czasami jego zrównoważony i trwały charakter. Ponadto, co jest niezwykle istotne, „rozwój” ma swoje odniesienie do ludności zamieszkującej pogranicze (pojawia się w kontekście ekonomicznym - zatrudnienia oraz społecznym - budowania społeczeństwa obywatelskiego);
- ✓ w przekroju wszystkich dokumentów liczba celów szczegółowych, działań lub dziedzin współpracy, których treści brzmią podobnie, jest bardzo mała. Dotyczy to jedynie szeroko rozumianej wymiany doświadczeń (w tym związanych z rozwojem współpracy, regionu i opartych na innowacjach), wiedzy oraz informacji (także w zakresie gromadzenia, opracowywania i rozpowszechniania danych). Wiele podobieństw (tematyka, kontekst) można dostrzec co prawda w treści niektórych innych celów/dziedzin współpracy, ale nie dotyczą one wszystkich dokumentów. Ponadto stopień ich uszczegółowienia jest zróżnicowany.

Przegląd dotychczas z(r)realizowanych aktywności projektowych miał z kolei na celu zbadanie ich tematyki i charakteru, a także zasadności podejmowania na poziomie biur, z perspektywy zaspokajania potrzeb samorządów członkowskich. Przeprowadzona analiza pozwoliła na wyciągnięcie następujących wniosków:

- ✓ w trakcie czternastu lat współpracy Euroregion i Eurodystrykt realizowały pięć różnego typu inicjatyw. Ich tematyka dotyczyła między innymi takich dziedzin, jak: informacja, turystyka i promocja, ochrona zdrowia, ochrona środowiska, zarządzanie kryzysowe oraz planowanie strategiczne. Zdecydowana większość projektów miała charakter miękkiej, natomiast jeden („INFOTOUR”) twardy - inwestycyjny (nie miał bezpośredniego przełożenia na współpracę regionów). Przedsięwzięcia te były lub są (jeden projekt jest na etapie realizacji) w głównej mierze ukierunkowane na transfer wiedzy i dobrych praktyk z pogranicza francusko-niemieckiego na pogranicze polsko-czeskie. Podejmowano także działania promujące walory turystyczne pogranicza polsko-czeskiego w obszarze PAMINY. Najbardziej innowacyjny z projektów dotyczył wykorzystania potencjału współpracy międzyregionalnej na rzecz wzmacniania jednego i drugiego pogranicza łącznie (wspólne podejście koncepcyjno-strategiczne);
- ✓ odnosząc powyższe wnioski do problemowych obszarów współpracy omówionych w dokumencie „Przyszła współpraca terytorialna w Euroregionie Śląsk Cieszyński - studium”¹⁵, można stwierdzić, że właściwym kierunkiem w ramach prowadzonej współpracy

---

¹⁵ T. Balcar, B. Kasperek, V. Laštůvka, M. Malaka, M. Olszewski, M. Razima, P. Slováček Rypienová, *Przyszła współpraca terytorialna w Euroregionie Śląsk Cieszyński - studium*, Stowarzyszenie Rozwoju i Współpracy Regionalnej „Olza”/Regionální sdružení územní spolupráce Těšínského Slezska, Cieszyn-Český Těšín, 2015, s. 9-10.

międzyregionalnej jest inicjowanie przez pracowników biur projektów związanych z tematyką ochrony środowiska i kultury. Przedstawiciele samorządów lokalnych Euroregionu Śląsk Cieszyński wielokrotnie bowiem akcentowali potrzebę podejmowania tego typu działań. Jeżeli chodzi z kolei o problematykę dotyczącą zarządzania kryzysowego, jest ona również w kręgu ich zainteresowań, ale w nieco mniejszym stopniu. Ochrona zdrowia cieszy się najmniejszą popularnością, co wynika między innymi z niewielkiego doświadczenia w prowadzeniu współpracy transgranicznej w tym obszarze oraz kompetencji samorządu względem instytucji służby zdrowia na pograniczu polsko-czeskim.

Ostatnia z analiz, które dotyczyły możliwości inicjowania i rozwijania współpracy na poziomie biur, obejmowała **przeгляд dotychczasowych, wspólnych działań pozaprojektowych** (ich tematyki i charakteru) oraz potrzeb pracowników Euroregionu i Eurodystryktu związanych ze współpracą. Dzięki temu możliwe było sformułowanie poniższych wniosków:

- ✓ działania pozaprojektowe koncentrowały się w głównej mierze wokół następującej problematyki: informacja, turystyka i promocja, ochrona środowiska, zarządzanie Funduszem Mikroprojektów, sprawy organizacyjne, uwarunkowania polityczno-prawne występujące aktualnie w regionie partnerskim, wydarzenia rocznicowe, przygotowanie nowych przedsięwzięć bądź omawianie bieżących inicjatyw. Aktywności te w zależności od charakteru odbywały się przy okazji inicjatyw projektowych, w ramach zaplanowanych wcześniej rocznych bądź miesięcznych planów działań lub w miarę potrzeb (ad hoc). Najczęściej przybierały one formę wideokonferencji (wykorzystywano w tym celu sprzęt multimedialny znajdujący się w siedzibie Stowarzyszenia Rozwoju i Współpracy Regionalnej „Olza” i Eurodystryktu PAMINA) oraz wizyt (studyjnych);
- ✓ ze względu na efektywność prowadzonych działań optymalne jest utrzymanie dotychczasowego sposobu współpracy - zwłaszcza w formie delegacji, wizyt (studyjnych) i wideokonferencji, poszerzając go o dodatkowy element - wymianę pracowników. W przypadku gdy zaistnieje taka potrzeba, należy dodać nowy obszar współpracy do istniejącego wachlarza tematów.

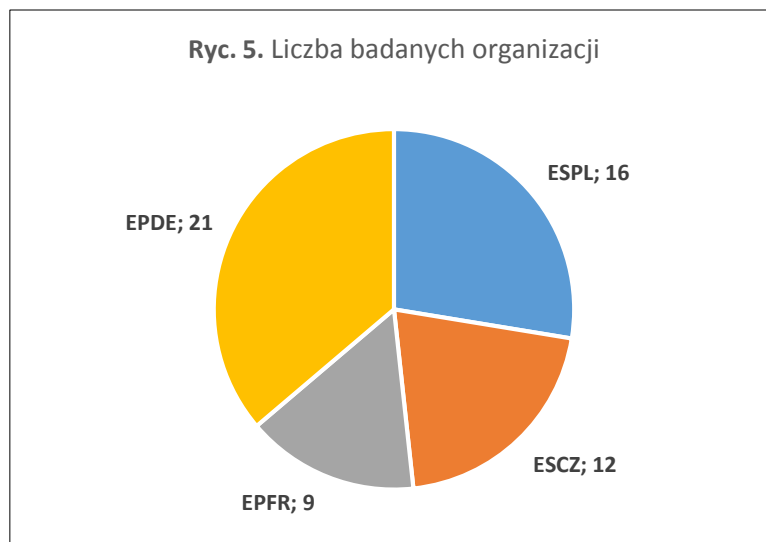
Na potrzeby przeprowadzenia analizy możliwości kooperacji pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego oraz pozostałymi instytucjami z Polski, Czech, Francji i Niemiec, z którymi Euroregion i Eurodystrykt współpracują, wykorzystano narzędzie badawcze - ankietę, składającą się z 25 pytań podzielonych na 12 części. Ogólne/przekrojowe wyniki ankiety zostały przedstawione poniżej.

Podstawowe informacje na temat badanych organizacji

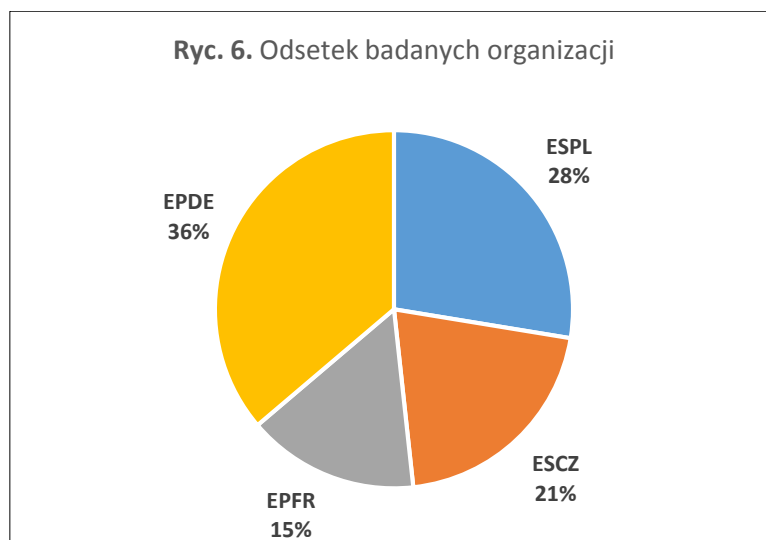
W badaniu wzięło udział łącznie 58 organizacji¹⁶, z czego 21 (36%) reprezentowało niemiecką część Eurodystryktu PAMINA (ERDE), 16 (28%) polską część Euroregionu Śląsk Cieszyński (ESPL), 12 (21%) czeską część Euroregionu Śląsk Cieszyński (ESCZ) i 9 (15%) francuską część Eurodystryktu PAMINA (EPFR) (ryc. 5 i 6).

---

¹⁶ W zestawieniu zostały pominięte instytucje, które nie wypełniły ankiety.

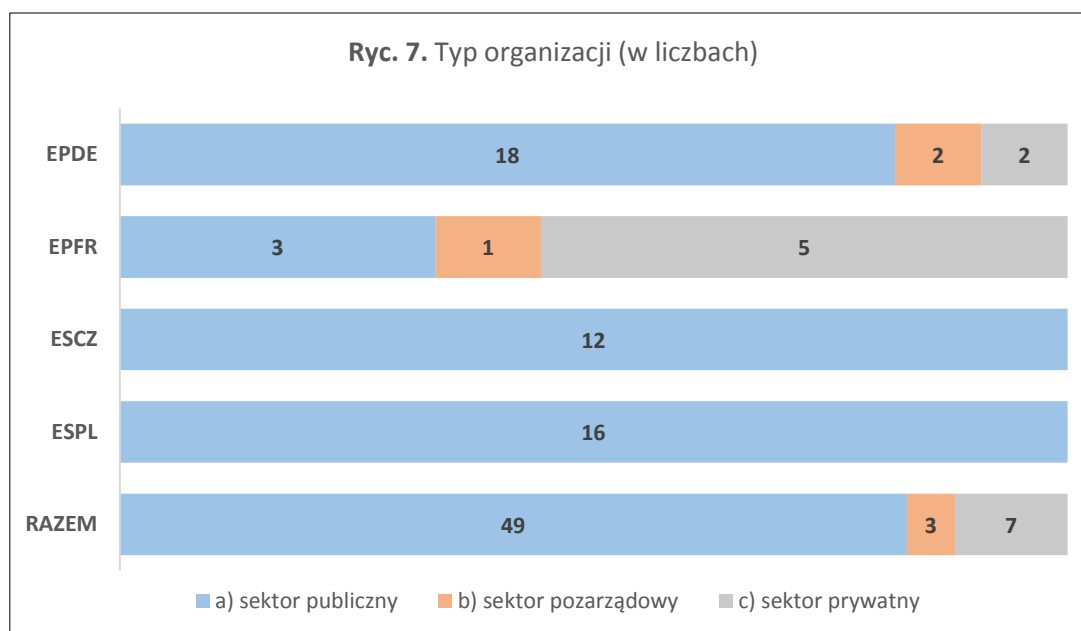

Źródło: Opracowanie własne

Źródło: Opracowanie własne

Wśród badanych organizacji zdecydowaną większość stanowiły te, które reprezentowały sektor publiczny (tego typu odpowiedzi zostały udzielone w sumie 49 razy). O wiele mniej podmiotów deklaroowało przynależność do sektora prywatnego i pozarządowego - odpowiednio 7 i 3 udzielonych odpowiedzi. Instytucje z obszaru Euroregionu Śląsk Cieszyński w przeciwieństwie do tych z pogranicza francusko-niemieckiego reprezentowały wyłącznie sektor publiczny. Szczegółowy przegląd typów ankietowanych organizacji uwzględniający ujęcie liczbowe przedstawiono na ryc. 7.

Źródło: Opracowanie własne

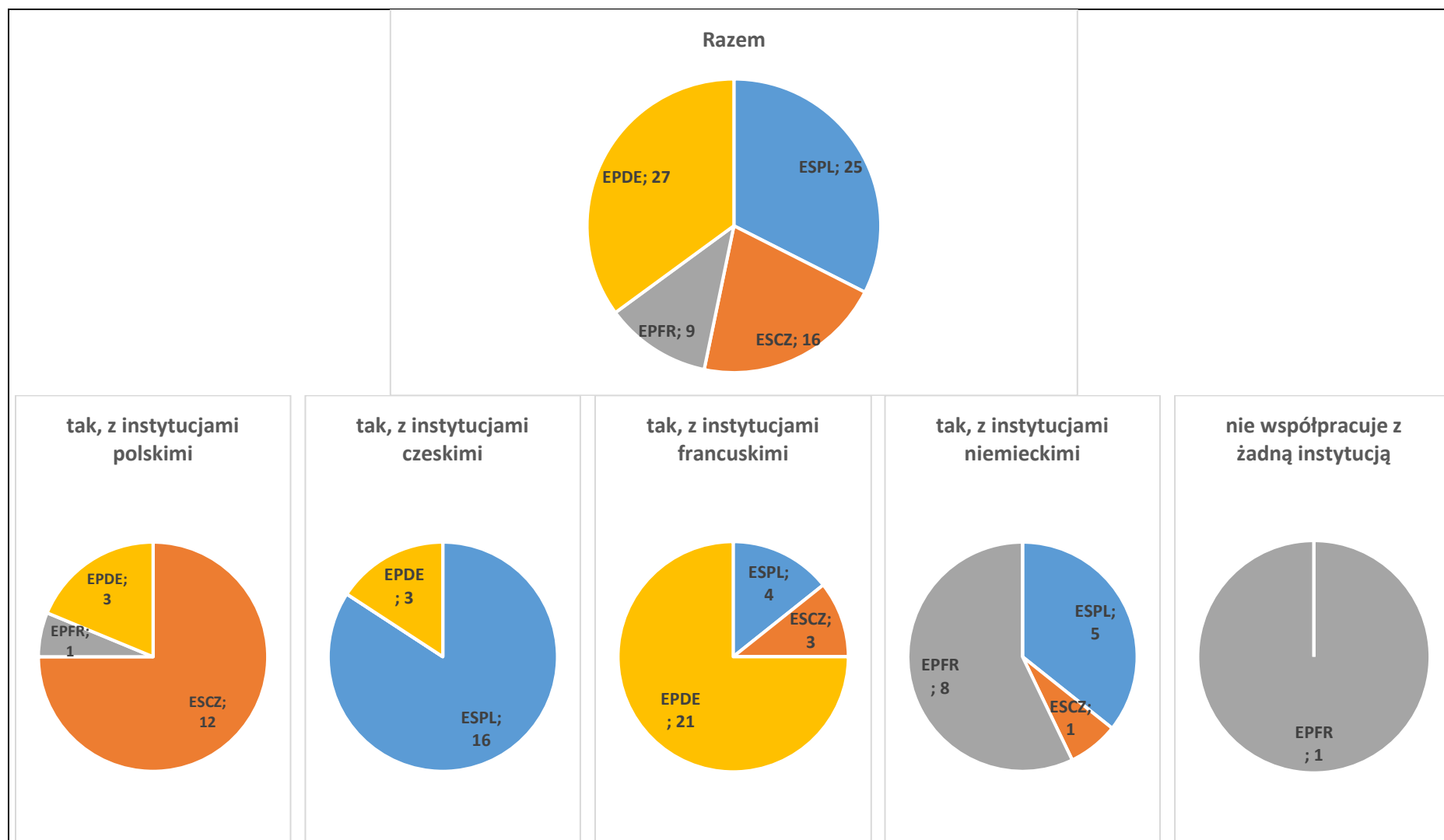
Dotychczasowa współpraca

Na pytanie, czy Państwa organizacja współpracowała kiedykolwiek lub współpracuje (formalnie, nieformalnie) z instytucjami zagranicznymi (polskimi, czeskimi, francuskimi, niemieckimi¹⁷), zdecydowana większość ankietowanych instytucji odpowiedziała twierdząco. Organizacje z niemieckiej części Eurodystryktu PAMINA wskazały 27 tego typu podmiotów (34,6% ogółu), instytucje z polskiej części Euroregionu Śląsk Cieszyński wytypowały 25 podmiotów (32,1% ogółu), instytucje z czeskiej części Euroregionu Śląsk Cieszyński 16 podmiotów (20,5% ogółu), a organizacje z francuskiej części Eurodystryktu PAMINA 9 podmiotów (12,8% ogółu).

Instytucje mające swoją siedzibę w czeskiej części Euroregionu Śląsk Cieszyński współpracują z 12 partnerami polskimi. Te, które mają siedzibę we francuskiej i niemieckiej części Eurodystryktu PAMINA odpowiednio z 1 i 3 tego typu partnerami. Jeżeli chodzi o współpracę z instytucjami czeskimi, to z największą ich liczbą - 16 współpracują organizacje z polskiej części Euroregionu Śląsk Cieszyński. Co ciekawe przedstawiciele podmiotów z Francji nie posiadają żadnych czeskich kooperantów. 21 instytucji z niemieckiej części Eurodystryktu PAMINA tworzy partnerstwo z organizacjami francuskimi. Z kolei w przypadku instytucji z polskiej i czeskiej strony Euroregionu Śląsk Cieszyński współpraca zagraniczna angażuje w sumie 7 francuskich podmiotów. Ponadto organizacje z Francji i Polski chętnie współpracują z partnerami niemieckimi (odpowiednio 8 i 5 podmiotów). Z żadną instytucją zagraniczną nie współpracuje natomiast 1 organizacja reprezentująca francuską część Eurodystryktu PAMINA. Szczegóły dotyczące współpracy ankietowanych podmiotów z instytucjami zagranicznymi przedstawiono na ryc. 8 i 9.

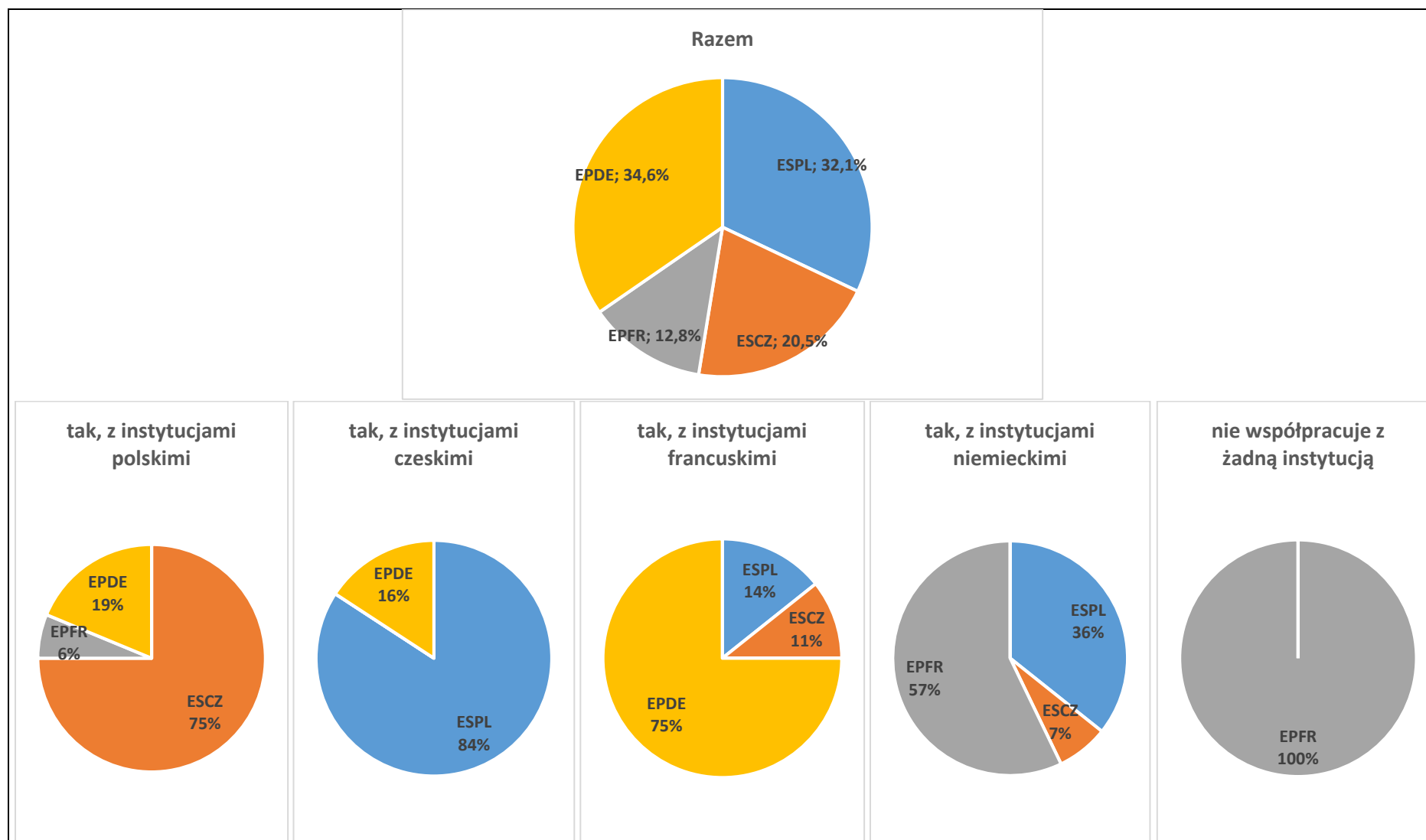
¹⁷ Pytanie było modyfikowane w zależności od kraju, z którego pochodziła badana instytucja.

Ryc. 8. Współpraca z instytucjami zagranicznymi (ujęcie liczbowe)

Źródło: Opracowanie własne

Ryc. 9. Współpraca z instytucjami zagranicznymi (odsetek w stosunku do całości)

Źródło: Opracowanie własne

Zainteresowanie współpracą (wymianą dobrych praktyk)

Jedno z najważniejszych pytań zawartych w ankiecie dotyczyło stopnia zainteresowania poszczególnych instytucji międzyregionalną wymianą dobrych praktyk na rzecz wzmacniania jednego i drugiego pogranicza. Pytanie uwzględniało dziesięć kluczowych dziedzin: kulturę, sport, turystykę, przedsiębiorczość, szkolnictwo (edukację i współpracę młodzieży), transport, ochronę środowiska, ochronę zdrowia, planowanie przestrzenne i zarządzanie kryzysowe, w ramach których wyodrębniono różne obszary współpracy. Zebrane wyniki pozwoliły na sformułowanie następujących wniosków:

- ✓ zainteresowanie wymianą dobrych praktyk w dziedzinie kultury w przekroju odpowiedzi udzielonych przez wszystkie badane organizacje kształtuje się na średnim poziomie. Biorąc z kolei pod uwagę części narodowe struktur transgranicznych można zauważyć, że wśród organizacji polskich i czeskich dużym zainteresowaniem cieszą się transfery dobrych praktyk związanych z działalnością wydawniczą, promocją języka, znakowaniem i wytyczaniem szlaków kulturowych, ochroną miejsc i zabytków kultury oraz integracją społeczności lokalnej. Te ostatnie są również bardzo ważne dla instytucji francuskich. Podmioty reprezentujące niemiecką część Eurodystryktu PAMINA nie wskazały żadnych obszarów współpracy (wymiany dobrych praktyk), które miałyby dla nich duże znaczenie. Niemniej jednak należy podkreślić, że spośród wszystkich obszarów, najwyżej zostały ocenione te związane z integracją społeczności (tab. 3);
- ✓ choć wymiana dobrych praktyk w dziedzinie sportu w ujęciu całościowym charakteryzuje się małym bądź średnim stopniem zainteresowania (w zależności od tematyki współpracy), to jednak z perspektywy narodowej widać zdecydowanie większe różnice w tym aspekcie. O ile instytucje francuskie i niemieckie przywiązują do niej małą wagę niezależnie od obszaru współpracy, o tyle dla instytucji czeskich a zwłaszcza polskich ma ona średnie bądź duże znaczenie. Dotyczy to zwłaszcza tematyki poświęconej modernizacji lub budowie infrastruktury, organizacji imprez, współpracy klubów, wymianie kadry i wspólnych treningów, czy podnoszenia świadomości w zakresie znaczenia aktywności fizycznej (tab. 4);
- ✓ transfer dobrych praktyk w dziedzinie turystyki - podobnie jak w kulturze - został oceniony w przekroju ogólnym jako średnio interesujący. Zauważyć można jednak, że w porównaniu z kulturą badane organizacje wskazały zdecydowanie więcej wspólnych obszarów tematycznych, którymi są średnio lub bardzo zainteresowane. Należą do nich przede wszystkim te związane z tworzeniem oraz rozwojem zintegrowanych i interaktywnych baz danych placówek i atrakcji turystycznych, a także współpracą organizacji turystycznych oraz wspólnymi działaniami promocyjnymi i marketingowymi. Wspomniane obszary zostały wyszczególnione przez instytucje reprezentujące wszystkie części narodowe obu pograniczy. W przypadku pozostałej tematyki turystycznej, wymianą dobrych praktyk zainteresowane są w stopniu średnim bądź dużym organizacje polskie i czeskie, natomiast w stopniu średnim podmioty pochodzące z co najmniej jednej części pogranicza francusko-niemieckiego (tab. 5);
- ✓ zainteresowanie wymianą dobrych praktyk w dziedzinie przedsiębiorczości w przekroju odpowiedzi udzielonych przez wszystkie badane organizacje kształtuje się na niskim poziomie. Jedyne wyjątkiem stanowi tematyka związana z przygotowaniem terenów pod inwestycje (średni stopień zainteresowania). Patrząc na wykazywanie zainteresowania zagadnieniami dotyczącymi przedsiębiorczości z perspektywy narodowej, widać znaczne różnice nie tylko w ujęciu międzyregionalnym, ale też transgranicznym - polsko-czeskim. Z perspektywy podmiotów francuskich i niemieckich całość tematyki poświęconej przedsiębiorczości jest

mało interesująca. Instytucje czeskie wyraziły taki sam pogląd w odniesieniu do większości (3/4) zaproponowanych zagadnień. Zupełnie inne stanowisko pod tym względem reprezentują organizacje polskie. Wymiana dobrych praktyk we wszystkich obszarach tej dziedziny współpracy ma dla nich co najmniej średnie znaczenie (tab. 6);

- ✓ szkolnictwo jest jedną z tych dziedzin, która z perspektywy całościowej została oceniona jako średnio interesująca w kontekście wymiany dobrych praktyk. Biorąc pod uwagę ujęcie narodowe, tę samą opinię podzieliły instytucje polskie, czeskie, francuskie i niemieckie, odnosząc się do tematyki edukacji, przygotowania zawodowego, kształcenia ustawicznego oraz współpracy organizacji młodzieżowych (tab. 7);
- ✓ wymiana dobrych praktyk w dziedzinie transportu - podobnie jak w kwestii przedsiębiorczości - została oceniona w przekroju ogólnym jako mało interesująca. Wyjątek stanowi jedynie tematyka związana z modernizacją, rekonstrukcją i budową dróg oraz infrastrukturą drogową, którą charakteryzuje średni stopień zainteresowania (wpływ na ten wynik mają odpowiedzi udzielone przez instytucje z polskiej i czeskiej części pogranicza, gdzie dla wspomnianych obszarów przyporządkowały one noty z najwyższego przedziału punktowego). Biorąc pod uwagę części narodowe struktur transgranicznych można zauważyć, że wśród wszystkich organizacji francuskich i niemieckich oraz większości czeskich tematyka ta wykazuje niski stopień zainteresowania. Na drugim biegunie znajduje się zdecydowana większość organizacji polskich oraz część czeskich, dla których wybrane z obszarów współpracy (wymiany dobrych praktyk) mają średnie lub duże znaczenie. Należą do nich między innymi wspomniana wcześniej modernizacja, rekonstrukcja i budowa dróg oraz infrastruktura drogową; modernizacja oraz adaptacja do nowych funkcji infrastruktury kolejowej, czy budowa punktów informacji dla podróżnych (tab. 8);
- ✓ pomimo że wymiana dobrych praktyk w dziedzinie ochrony środowiska w ujęciu całościowym charakteryzuje się małym bądź średnim stopniem zainteresowania (w zależności od tematyki współpracy), to po raz kolejny z perspektywy narodowej widać duże różnice w podejściu do tej materii. O ile instytucje francuskie i niemieckie przywiązują do niej małą wagę niezależnie od wskazanego obszaru współpracy, o tyle dla instytucji czeskich i polskich ma ona średnie bądź duże znaczenie. Dotyczy to między innymi tematyki poświęconej kooperacji na rzecz poprawy jakości powietrza, wód powierzchniowych i podziemnych oraz rozwiązywania problemów dotyczących poprawy stanu środowiska na terenach przemysłowych, w miastach i na obszarach wiejskich, czy rewitalizacji obszarów zdegradowanych (tab. 9);
- ✓ zainteresowanie transferem dobrych praktyk w obszarze ochrony zdrowia zostało ocenione najniżej spośród wszystkich badanych dziedzin współpracy (zarówno w przekroju całościowym, jak i narodowym). Swoje małe zainteresowanie współpracą w odniesieniu do każdej tematyki zdrowotnej wyraziły instytucje francuskie i niemieckie. Podobne stanowisko (ale w odniesieniu do połowy zaproponowanej w ankiecie problematyki) zadeklarowały instytucje czeskie. Nawet otwarte do tej pory na wymianę dobrych praktyk organizacje polskie, sceptycznie ustosunkowały się do jednego z tematów dotyczących zdrowia. Niemniej jednak to właśnie one deklarują największe zainteresowanie współpracą w tej dziedzinie - średnie a niekiedy duże, w porównaniu do zagranicznych partnerów (tab.10);
- ✓ planowanie przestrzenne należy do tych dziedzin, które w większości zostały uznane za mało interesujące (w ujęciu ogólnym), choć w przypadku jednego z obszarów tematycznych (drugi należy pominąć ze względu na polsko-czeski kontekst udzielonych odpowiedzi) można mówić o średnim zainteresowaniu. W ujęciu narodowym zarówno dla czeskich, francuskich, jak i

niemieckich instytucji praktycznie wszystkie obszary tematyczne w ramach planowania przestrzennego są mało interesujące. Wyjątek stanowi jedynie problematyka rozwoju miast bliźniaczych, zagospodarowania terenów i infrastruktury (interesuje on czeskie podmioty) oraz współpracy samorządów w kontekście zrównoważonego rozwoju (ważny dla niemieckich instytucji). Z kolei dla organizacji polskich wszystkie zaproponowane obszary tematyczne z wyjątkiem jednego są w równym stopniu ważne (średni stopień zainteresowania) (tab. 11);

- ✓ wymiana dobrych praktyk w dziedzinie zarządzania kryzysowego w ujęciu całościowym charakteryzuje się małym bądź średnim stopniem zainteresowania (w zależności od tematyki współpracy). Biorąc jednak pod uwagę perspektywę narodową po raz kolejny dostrzec można różnice w postrzeganiu wspomnianej problematyki przez instytucje z pogranicza francusko-niemieckiego i polsko-czeskiego. Te pierwsze przywiązują do niej małą wagę niezależnie od obszaru współpracy, dla drugich natomiast ma ona średnie znaczenie. Dotyczy to chociażby tematyki współpracy i poprawy wyposażenia służb działających na rzecz bezpieczeństwa, współpracy służb ochrony przeciwpożarowe, czy wykorzystania technologii teleinformatycznych na potrzeby zarządzania kryzysowego (tab. 12).

Tab. 3. Zainteresowanie współpracą (wymianą dobrych praktyk) w dziedzinie kultury

Lp.	Obszary współpracy (wymiany dobrych praktyk)	RAZEM	ESPL	ESZ	EPFR	EPDE
1.	Przywracanie funkcji kulturalnej obiektom, które popadły w ruinę	1,17	1,94	1,92	0,56	0,43
2.	Modernizacja, przebudowa lub budowa nowych budynków przeznaczonych na cele kulturalne o charakterze transgranicznym	1,24	1,94	2,00	0,56	0,57
3.	Integracja społeczności lokalnej z obu stron granicy (festiwale, konkursy, warsztaty, przeglądy, wystawy itp.)	1,98	2,44	2,25	2,11	1,43
4.	Czytelnictwo i informacja kulturalna (szkolenia i wymiana doświadczeń między bibliotekarzami, digitalizacja wydawnictw itp.)	1,29	1,69	1,25	0,89	0,62
5.	Badania i koncepcje dotyczące kultury i historii pogranicza	1,45	2,00	1,42	1,44	1,05
6.	Przygotowywanie publikacji poświęconych tematyce kulturalnej (albumy, foldery, broszury, kalendarze imprez itp.)	1,47	2,38	2,00	0,89	0,71
7.	Promocja języka sąsiada, w tym kursy, szkolenia, wyjazdy i obozy językowe	1,53	2,44	1,17	1,44	1,10
8.	Wytyczanie transgranicznych szlaków dziedzictwa kulturowego i szlaków pamięci bądź znakowanie miejsc o szczególnych walorach historycznych i kulturalnych	1,67	2,50	1,92	1,11	1,14
9.	Ochrona miejsc i zabytków o szczególnym znaczeniu kulturowym dla pogranicza	1,59	2,38	2,25	1,11	0,81
10.	Inne	0,05	0,06	0,08	0,00	0,50

Stopień zainteresowania współpracą (wymianą dobrych praktyk):

0,00: brak
 0,01-1,00: mały
 1,01-2,00: średni
 2,01-3,00: duży

Źródło: Opracowanie własne

Tab. 4. Zainteresowanie współpracą (wymianą dobrych praktyk) w dziedzinie sportu

Lp.	Obszary współpracy (wymiany dobrych praktyk)	RAZEM	ESPL	ESCZ	EPFR	EPDE
1.	Modernizacja lub budowa infrastruktury sportowo-rekreacyjnej	1,10	2,50	1,75	0,11	0,10
2.	Organizacja imprez sportowych i rekreacyjnych (transgraniczne spartakiady, zawody, turnieje itp.)	1,41	2,25	1,92	0,67	0,81
3.	Współpraca klubów sportowych, wymiana kadry, wspólne treningi, obozy i zgrupowania sportowców	1,14	2,13	1,67	0,33	0,43
4.	Organizacja targów sportowo-rekreacyjnych dla przedstawicieli branży i mieszkańców pogranicza	0,64	1,50	0,83	0,11	0,10
5.	Promocja sportu z wykorzystaniem narzędzi analogowych i cyfrowych (wydawnictwa drukowane i multimedialne, cyfrowe bazy danych, fora internetowe, pozostałe technologie IT)	0,86	1,69	1,17	0,11	0,38
6.	Podnoszenie świadomości dotyczącej znaczenia aktywności fizycznej wśród dzieci, młodzieży, seniorów	1,41	2,50	2,17	0,56	0,52
7.	Rozwijanie i promocja wolontariatu sportowego	1,00	1,81	1,33	0,56	0,38
8.	Upowszechnianie sportu osób niepełnosprawnych	0,98	1,88	0,83	0,56	0,57
9.	Badania i koncepcje dotyczące wspólnego rozwoju i wykorzystania bazy sportowo-rekreacyjnej	0,78	1,56	0,75	0,11	0,48
10.	Inne	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Stopień zainteresowania współpracą (wymianą dobrych praktyk):

0,00: brak   0,01-1,00: mały   1,01-2,00: średni   2,01-3,00: duży

Źródło: Opracowanie własne

Tab. 5. Zainteresowanie współpracą (wymianą dobrych praktyk) w dziedzinie turystyki

Lp.	Obszary współpracy (wymiany dobrych praktyk)	RAZEM	ESPL	ESCZ	EPFR	EPDE
1.	Odnowa i ochrona bogactwa kulturowego, w tym lokalnego folkloru, zabytków, obiektów zabytkowych, ich zespołów oraz elementów krajobrazu kulturowego	1,52	2,44	2,17	1,22	0,57
2.	Inicjowanie imprez kulturalnych, rozwój tradycji lokalnych, kulturalnych i ich wykorzystanie w turystyce	1,60	2,63	2,33	1,56	0,43
3.	Budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury turystycznej i towarzyszącej	1,64	2,44	2,00	0,78	1,19
4.	Rozwój punktów i miejsc informacji turystycznej oraz zabytków kultury i pomników przyrody	1,36	2,13	1,67	0,67	0,90
5.	Tworzenie oraz rozwój zintegrowanych i interaktywnych baz danych placówek i atrakcji turystycznych	1,45	2,19	1,25	1,33	1,05
6.	Współpraca organizacji turystycznych oraz wspólne działania promocyjne i marketingowe	1,52	2,13	1,33	1,56	1,14
7.	Wspieranie i promocja transgranicznych produktów turystycznych oraz tradycyjnych produktów i usług	1,55	2,31	1,83	1,00	1,05
8.	Tworzenie i wdrażanie transgranicznych strategii rozwoju turystyki	1,33	2,00	1,17	0,89	1,10
9.	Rozwój oznakowania atrakcji turystycznych i szlaków, opracowywanie map i publikacji	1,55	2,25	1,75	1,44	0,95
10.	Inne	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Stopień zainteresowania współpracą (wymianą dobrych praktyk):

0,00: brak   0,01-1,00: mały   1,01-2,00: średni   2,01-3,00: duży

Źródło: Opracowanie własne

Tab. 6. Zainteresowanie współpracą (wymianą dobrych praktyk) w dziedzinie przedsiębiorczości

Lp.	Obszary współpracy (wymiany dobrych praktyk)	RAZEM	ESPL	ESZ	EPFR	EPDE
1.	Tworzenie i rozwój ośrodków technologicznych i innowacyjnych, wspieranie parków naukowo-technicznych i transgranicznych inkubatorów przedsiębiorczości	0,81	1,44	1,00	0,56	0,33
2.	Tworzenie, rozwój i promocja sieci współpracy pomiędzy sferą gospodarki i instytucjami rozwojowymi; transfer nowych technologii wspierających małe i średnie przedsiębiorstwa, wspieranie rozwoju innowacyjnych klastrów	0,86	1,56	1,17	0,33	0,38
3.	Doradztwo i szkolenia dla przedsiębiorców	0,78	1,44	0,92	0,33	0,38
4.	Przygotowanie terenów pod inwestycje	1,09	2,19	1,58	0,44	0,24
5.	Promocja wspólnych aktywności wspierających przedsiębiorczość	0,81	1,69	0,75	0,56	0,29
6.	Współpraca izb gospodarczych, związków i klubów przedsiębiorców, instytucji okołobiznesowych	0,88	1,44	1,08	0,56	0,48
7.	Rozwój technologii informacyjnych i komunikacyjnych mających na celu wsparcie współpracy gospodarczej	0,74	1,44	0,75	0,44	0,33
8.	Współpraca urzędów pracy i służb zatrudnienia, w tym tworzenie baz danych i wymiana informacji	0,84	1,44	0,67	0,56	0,62
9.	Zwalczanie dyskryminacji i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu	0,74	1,31	0,50	0,89	0,38
10.	Inne	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Stopień zainteresowania współpracą (wymianą dobrych praktyk):

0,00: brak
 0,01-1,00: mały
 1,01-2,00: średni
 2,01-3,00: duży

Źródło: Opracowanie własne

Tab. 7. Zainteresowanie współpracą (wymianą dobrych praktyk) w dziedzinie szkolnictwa (edukacji i współpracy młodzieży)

Lp.	Obszary współpracy (wymiany dobrych praktyk)	RAZEM	ESPL	ESZ	EPFR	EPDE
1.	Współpraca w zakresie edukacji, przygotowania zawodowego i kształcenia ustawicznego	1,45	1,69	1,75	1,22	1,19
2.	Wspieranie osób powracających na rynek pracy, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, w tym szkolenia dla bezrobotnych	0,95	1,44	1,00	0,56	0,71
3.	Przygotowywanie wspólnych ścieżek i materiałów dydaktycznych, opracowywanie wspólnych programów nauczania	1,07	1,38	1,42	0,67	0,81
4.	Wykorzystanie technologii informacyjnych i komunikacyjnych, w tym wyspecjalizowanych aplikacji dla realizacji przedsięwzięć edukacyjnych	1,21	1,94	1,17	0,89	0,81
5.	Współpraca organizacji młodzieżowych i wymiana młodzieży	1,66	2,38	1,50	1,11	1,43
6.	Współpraca szkół, wymiana studentów, praktykantów, uczniów oraz pracowników naukowych i dydaktycznych	1,57	1,81	2,00	1,00	1,38
7.	Opracowywanie i wykorzystywanie modułów dotyczących kompetencji międzykulturowych	1,21	1,63	1,00	0,78	1,19
8.	Współpraca pomiędzy przedsiębiorstwami i placówkami edukacyjnymi	1,22	2,19	1,25	0,89	0,62
9.	Świadczenie usług edukacyjnych dla osób w podeszłym wieku	0,98	1,75	1,33	0,44	0,43
10.	Inne	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Stopień zainteresowania współpracą (wymianą dobrych praktyk):

0,00: brak
 0,01-1,00: mały
 1,01-2,00: średni
 2,01-3,00: duży

Źródło: Opracowanie własne

Tab. 8. Zainteresowanie współpracą (wymianą dobrych praktyk) w dziedzinie transportu

Lp.	Obszary współpracy (wymiany dobrych praktyk)	RAZEM	ESPL	ESZ	EPFR	EPDE
1.	Modernizacja, rekonstrukcja i budowa dróg oraz infrastruktury drogowej	1,40	2,44	2,33	0,33	0,52
2.	Modernizacja oraz adaptacja do nowych funkcji infrastruktury kolejowej	0,98	1,44	1,17	0,44	0,76
3.	Poprawa stanu obsługi podróżnych (w tym osób niepełnosprawnych), budowa zintegrowanych systemów komunikacyjnych	0,93	1,44	0,92	0,11	0,90
4.	Wspieranie rozwoju centrów przeładunkowych obsługujących transgraniczny ruch towarowy oraz transportu multimodalnego	0,57	1,06	0,75	0,11	0,29
5.	Modernizacja i rozwój transgranicznych połączeń telekomunikacyjnych	0,64	1,25	0,58	0,33	0,33
6.	Budowa infrastruktury teleinformatycznej na terenach trudno dostępnych	0,55	1,06	0,50	0,33	0,29
7.	Budowa punktów informacji dla podróżnych udzielających informacji w kilku językach	1,00	1,31	1,25	0,22	0,95
8.	Modernizacja i rekonstrukcja byłych obiektów straży granicznej i służb celnych oraz infrastruktury towarzyszącej pod kątem nowych funkcji	0,48	0,75	0,75	0,11	0,29
9.	Przygotowywanie planów i dokumentacji technicznej dla realizacji wspólnych przedsięwzięć komunikacyjnych	0,95	1,44	1,58	0,22	0,52
10.	Inne	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Stopień zainteresowania współpracą (wymianą dobrych praktyk):

0,00: brak
 0,01-1,00: mały
 1,01-2,00: średni
 2,01-3,00: duży

Źródło: Opracowanie własne

Tab. 9. Zainteresowanie współpracą (wymianą dobrych praktyk) w dziedzinie ochrony środowiska

Lp.	Obszary współpracy (wymiany dobrych praktyk)	RAZEM	ESPL	ESZ	EPFR	EPDE
1.	Współpraca na rzecz poprawy jakości wód powierzchniowych i podziemnych	1,21	1,81	1,75	0,56	0,71
2.	Współpraca na rzecz poprawy jakości powietrza	1,31	2,19	2,25	0,11	0,62
3.	Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii (biomasy, źródeł geotermalnych, energii słonecznej, wiatrowej, wodnej, itd.)	1,14	2,00	1,25	0,78	0,57
4.	Transgraniczna ochrona gleb	0,79	1,38	0,75	0,22	0,62
5.	Gospodarka odpadami i ich wtórne wykorzystanie	0,97	1,69	1,67	0,22	0,33
6.	Odnawianie ekosystemów i cech krajobrazowych, przywracanie i wspieranie utrzymania stabilności ekologicznej	1,16	1,81	1,42	0,78	0,67
7.	Rozwiązywanie problemów dotyczących poprawy stanu środowiska na terenach przemysłowych, w miastach i na obszarach wiejskich; rewitalizacja obszarów zdegradowanych	1,09	1,81	1,83	0,33	0,43
8.	Wspólne studia i strategie na rzecz wsparcia infrastruktury służącej ochronie środowiska wraz z wdrożeniem programów pilotażowych	0,97	1,63	1,08	0,33	0,67
9.	Wykorzystanie narzędzi teleinformatycznych w ochronie środowiska	0,91	1,69	1,17	0,44	0,38
10.	Inne	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Stopień zainteresowania współpracą (wymianą dobrych praktyk):

0,00: brak
 0,01-1,00: mały
 1,01-2,00: średni
 2,01-3,00: duży

Źródło: Opracowanie własne

Tab. 10. Zainteresowanie współpracą (wymianą dobrych praktyk) w dziedzinie ochrony zdrowia

Lp.	Obszary współpracy (wymiany dobrych praktyk)	RAZEM	ESPL	ESCZ	EPFR	EPDE
1.	Promocja zdrowia i wspieranie zdrowego stylu życia	1,22	2,31	1,75	0,22	0,52
2.	Tworzenie i rozwój transgranicznych sieci placówek zajmujących się ochroną zdrowia	0,76	1,00	0,92	0,67	0,52
3.	Wymiana, wiedzy, technologii, doświadczeń pomiędzy ośrodkami świadczącymi usługi w zakresie ochrony zdrowia	0,78	1,31	1,08	0,11	0,48
4.	Tworzenie transgranicznych systemów mapowania potrzeb zdrowotnych	0,72	1,19	0,92	0,22	0,48
5.	Organizacja konferencji, sympozjów, zjazdów i innych wydarzeń dotyczących problematyki ochrony zdrowia	0,72	1,31	0,83	0,00	0,52
6.	Wspólne szkolenia i podnoszenie kwalifikacji pracowników zarządzających podmiotami leczniczymi	0,67	1,13	1,08	0,11	0,33
7.	Modernizacja infrastruktury na potrzeby świadczenia transgranicznej opieki zdrowotnej	0,86	1,38	1,08	0,33	0,57
8.	Tworzenie transgranicznych centrów symulacji medycznej, szpitali i placówek służby zdrowia	0,74	1,31	0,83	0,11	0,52
9.	Wspólne kształcenie pielęgniarek, położnych, lekarzy oraz innych pracowników związanych ze służbą zdrowia	0,69	1,06	0,83	0,11	0,57
10.	Inne	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Stopień zainteresowania współpracą (wymianą dobrych praktyk):

0,00: brak   0,01-1,00: mały   1,01-2,00: średni   2,01-3,00: duży

Źródło: Opracowanie własne

Tab. 11. Zainteresowanie współpracą (wymianą dobrych praktyk) w dziedzinie planowania przestrzennego

Lp.	Obszary współpracy (wymiany dobrych praktyk)	RAZEM	ESPL	ESCZ	EPFR	EPDE
1.	Rozwój miast bliźniaczych, zagospodarowywanie ulic, dróg tranzytowych, ścieżek rowerowych, osiedli mieszkaniowych i infrastruktury turystycznej oraz rewitalizacja nieużytków	1,03	1,63	1,17	0,67	0,67
2.	Współpraca samorządów w kontekście zrównoważonego rozwoju przestrzennego	1,14	1,81	1,00	1,22	0,67
3.	Tworzenie transgranicznego zbiorowego transportu pasażerskiego	0,95	1,31	0,58	1,00	0,86
4.	Tworzenie zintegrowanych jednostek produkcyjno-usługowych	0,50	0,81	0,67	0,33	0,24
5.	Wypracowywanie i wdrażanie wspólnych wytycznych i programów dotyczących planowania przestrzennego i zrównoważonego wykorzystania obszarów cennych przyrodniczo	0,90	1,56	0,67	0,67	0,62
6.	Tworzenie transgranicznych struktur geo-danych	0,93	1,31	0,75	0,67	0,86
7.	Opracowywanie transgranicznych strategii i koncepcji z zakresu rozwoju przestrzennego	0,90	1,25	1,00	0,78	0,62
8.	Wspólne badania nad planowaniem przestrzennym	0,71	1,06	0,92	0,33	0,48
9.	Wymiana doświadczeń pomiędzy małymi i średnimi miastami w sferze rozwoju i rewitalizacji miejskiej	0,83	1,44	1,00	1,00	0,19
10.	Inne	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Stopień zainteresowania współpracą (wymianą dobrych praktyk):

0,00: brak   0,01-1,00: mały   1,01-2,00: średni   2,01-3,00: duży

Źródło: Opracowanie własne

Tab. 12. Zainteresowanie współpracą (wymianą dobrych praktyk) w dziedzinie zarządzania kryzysowego

Lp.	Obszary współpracy (wymiany dobrych praktyk)	RAZEM	ESPL	ESCZ	EPFR	EPDE
1.	Tworzenie i modernizacja infrastruktury na rzecz monitoringu środowiska, w tym profilaktyka zagrożeń i ochrony cywilnej	1,00	1,69	1,25	0,56	0,52
2.	Tworzenie transgranicznych systemów profilaktyki przeciwpowodziowej, retencji wody i wczesnego ostrzegania	1,09	1,69	1,42	0,33	0,76
3.	Rozwój systemów ratowniczych oraz tworzenie transgranicznych struktur służb	0,93	1,44	1,25	0,33	0,62
4.	Współpraca i poprawa wyposażenia służb działających na rzecz bezpieczeństwa (np. policji, straży pożarnej)	1,19	1,81	1,83	0,22	0,76
5.	Usuwanie skutków katastrof i likwidacja szkód ekologicznych	0,98	1,56	1,42	0,11	0,67
6.	Tworzenie koncepcji i strategii ukierunkowanych na rozwiązywanie zagrożeń, ich monitorowanie i ocenę	0,79	1,44	1,00	0,11	0,48
7.	Wykorzystanie technologii teleinformatycznych na potrzeby zarządzania kryzysowego	1,00	1,75	1,33	0,22	0,57
8.	Współpraca służb ochrony przeciwpożarowej	1,03	1,69	1,75	0,33	0,43
9.	Zapobieganie i zwalczanie nielegalnych migracji, przemytu oraz zorganizowanej przestępczości	0,69	1,00	1,42	0,11	0,29
10.	Inne	0,05	0,19	0,00	0,00	0,00

Stopień zainteresowania współpracą (wymianą dobrych praktyk):

0,00: brak
  0,01-1,00: mały
  1,01-2,00: średni
  2,01-3,00: duży

Źródło: Opracowanie własne

5. Cele, obszary współpracy, możliwe do realizacji projekty

Dokument koncepcyjno-strategiczny stanowi **narzędzie wspierające inicjowanie i realizowanie wspólnych działań** w latach 2016-2020 pomiędzy Euroregionem Śląsk Cieszyński i EUWT Eurodystrykt PAMINA oraz polskimi, czeskimi, francuskimi i niemieckimi samorządami, ich jednostkami organizacyjnymi, a także instytucjami partnerskimi, z którymi Euroregion i Eurodystrykt współpracują, na rzecz wzmocnienia polsko-czeskiego i francusko-niemieckiego pogranicza¹⁸.

Głównym celem opracowania było stworzenie ram współpracy międzyregionalnej prowadzonej z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju i efektywnego wykorzystania potencjałów polskich, czeskich, francuskich i niemieckich instytucji. Powyższy cel może zostać osiągnięty, jeżeli podmioty te będą podejmowały aktywności mieszczące się w ramach **dziesięciu kluczowych obszarów (priorytetów)**: I. Kultury, II. Sportu, III. Turystyki, IV. Przedsiębiorczości, V. Szkolnictwa (edukacji i współpracy młodzieży), VI. Transportu, VII. Ochrony środowiska, VIII. Ochrony zdrowia, IX. Planowania przestrzennego, X. Zarządzania kryzysowego.

Określenie najważniejszych obszarów współpracy międzyregionalnej pozwoliło na zdefiniowanie **możliwych do realizacji projektów**. Ze względu na charakter opracowania (syntetyczne podejście do opisywanej problematyki) pominięto cele strategiczne i operacyjne, koncentrując się wyłącznie na zdefiniowanych przedsięwzięciach. Pod uwagę zostały wzięte wyłącznie projekty o charakterze międzyregionalnym, mogące przynosić korzyści dla jednego i drugiego pogranicza (tab. 13).

Tab. 13. Zestawienie projektów zaproponowanych do realizacji przez polskie, czeskie, francuskie i niemieckie instytucje objęte badaniem

Dziedziny współpracy	Projekty				
	RAZEM	ESPL	ESCZ	EPFR	EPDE
kultura	43	25	5	5	8
sport	29	19	6	1	3
turystyka	25	15	1	2	7
przedsiębiorczość	14	10	1	3	0
szkolnictwo (edukacja i współpraca młodzieży)	34	14	8	2	10
transport	10	8	0	0	2
ochrona środowiska	17	9	3	1	4
ochrona zdrowia	13	8	2	2	1
planowanie przestrzenne	11	3	4	4	0
zarządzanie kryzysowe	14	9	3	1	1
Razem:	210	120	33	21	36

Źródło: Opracowanie własne

W ujęciu całościowym instytucje biorące udział w badaniu wytypowały łącznie 210 projektów, które mogłyby być realizowane do 2020 roku w układzie tri- bądź multilateralnym. Zdecydowana większość z nich (łącznie ponad połowa wszystkich zaproponowanych przedsięwzięć) mieści się w czterech z pięciu pierwszych obszarów priorytetowych - kulturze (43 projekty), szkolnictwie (edukacji i

¹⁸ Dokument nawiązuje bezpośrednio do opracowania pn. „Przyszła współpraca terytorialna w Euroregionie Śląsk Cieszyński - studium”, Stowarzyszenie Rozwoju i Współpracy Regionalnej „Olza”/Regionální sdružení územní spolupráce Těšínského Slezska, Cieszyn-Český Těšín, 2015, 40 s.

współpracy młodzieży) (34 projekty), sporcie (29 projektów) i turystyce (25 projektów). Najmniejszym zainteresowaniem wśród polsko-czesko-francusko-niemieckich aktywności cieszy się transport i planowanie przestrzenne (odpowiednio 10 i 11 zgłoszonych propozycji projektowych). Można zauważyć, że projekty z dziedziny transportu, ochrony zdrowia, przedsiębiorczości i środowiska naturalnego są również w kręgu zainteresowań poszczególnych organizacji, choć ich liczba nie jest wysoka i waha się od 13 w przypadku ochrony zdrowia do 17 w przypadku ochrony środowiska.

Analizując przedsięwzięcia projektowe z perspektywy narodowych części pograniczy, można zauważyć duże różnice w liczbie inicjatyw proponowanych przez poszczególne instytucje oraz w ich tematyce. Jeżeli chodzi o organizacje reprezentujące polską część Euroregionu Śląsk Cieszyński, to wskazały one łącznie 120 projektów (ponad połowa wszystkich przedsięwzięć), które mogłyby realizować do 2020 roku wspólnie z zagranicznymi instytucjami partnerskimi. Dominującymi priorytetami, w które wpisywały się polskie propozycje, były kultura, sport, turystyka i szkolnictwo.

W przeciwieństwie do podmiotów polskich, te reprezentujące czeską część pogranicza wskazywały najczęściej szkolnictwo, sport, kulturę i planowanie przestrzenne jako dziedziny, gdzie warto byłoby współpracować (od 4 do 6 zaproponowanych inicjatyw). Małym zainteresowaniem cieszyła się natomiast ochrona środowiska, zarządzanie kryzysowe (po 3 zgłoszone projekty), ochrona zdrowia (2 zgłoszone projekty) oraz turystyka i przedsiębiorczość (po 1 zgłoszonym projekcie). W przypadku transportu nie został zaproponowany żaden projekt.

Spośród 21 projektów wskazanych przez organizacje francuskie, większość miała charakter kulturalny (5), związany z planowaniem przestrzennym (4) bądź przedsiębiorczością (3). Marginalnie pod względem liczby zgłoszonych propozycji projektowych (po 1) wypadły dziedziny sportu, ochrony środowiska i zarządzania kryzysowego. Podobnie jak w przypadku instytucji czeskich, również podmioty francuskie nie wskazały żadnego projektu w dziedzinie transportu.

Jeżeli chodzi o organizacje reprezentujące niemiecką część Eurodystryktu PAMINA, to wskazały one łącznie 36 projektów, które mogłyby realizować w partnerstwach z instytucjami polskimi, czeskimi i francuskimi. Dominującymi priorytetami, w które wpisywały się niemieckie propozycje, było szkolnictwo (10 inicjatyw), kultura i turystyka (odpowiednio 8 i 7 inicjatyw). W dziedzinie przedsiębiorczości i planowania przestrzennego nie został zgłoszony żaden projekt.

Przykładowe (polsko-czeskie i francusko-niemieckie) propozycje projektowe możliwe do realizacji w ramach poszczególnych priorytetów przedstawiono w tab. 14.

Tab. 14. Przykładowe propozycje projektowe możliwe do realizacji w ramach poszczególnych priorytetów

KULTURA	
Przykładowe propozycje projektowe instytucji reprezentujących pogranicze polsko-czeskie	
✓	Organizacja wspólnego festiwalu twórczości amatorskiej obejmującego między innymi piosenkę, malarstwo, rękodzieło, fotografię, film;
✓	Opracowanie i wydanie kalendarza najważniejszych imprez kulturalnych odbywających się na polsko-czeskim i francusko-niemieckim pograniczu;
✓	Organizacja międzynarodowej wystawy prac lokalnych malarzy tworzących obrazy związane z tematyką pogranicza.
Przykładowe propozycje projektowe instytucji reprezentujących pogranicze francusko-niemieckie	
✓	Organizacja międzynarodowego festiwalu muzycznego na przykładzie wydarzenia „Rock’n’Stein”;
✓	Opracowanie studium dotyczącego historii migracji w Europie;
✓	Organizacja międzynarodowych festiwali i wydarzeń poświęconych sławnym ludziom kojarzonym ze sceną kultury.
SPORT	
Przykładowe propozycje projektowe instytucji reprezentujących pogranicze polsko-czeskie	
✓	Organizacja międzynarodowych wydarzeń związanych z promowaniem sportu wśród osób niepełnosprawnych;
✓	Międzynarodowa promocja narodowych dyscyplin sportu;
✓	Wymiana dobrych praktyk w zakresie aktualnych trendów dotyczących rozwoju sportowej infrastruktury publicznej oraz jej ekonomicznego i technicznego utrzymania (pumptrack, skatepark, infrastruktura basenów i obiektów wodnych, bouldering, lekkoatletyka i ruch na świeżym powietrzu, kolarstwo szosowe, sporty halowe).
Przykładowe propozycje projektowe instytucji reprezentujących pogranicze francusko-niemieckie	
✓	Organizacja międzynarodowych wycieczek, biegów w terenie oraz wyścigów kolarstwa MTB;
✓	Projekty skierowane na wykorzystanie możliwości sportów uprawianych na świeżym powietrzu połączone z organizacją międzynarodowych szkoleń poświęconych problematyce ochrony środowiska;
✓	Międzynarodowa wymiana uczniów we współpracy z klubami (pływackimi) sportowymi.
TURYSTYKA	
Przykładowe propozycje projektowe instytucji reprezentujących pogranicze polsko-czeskie	
✓	Wymiana dobrych praktyk i wspólne, międzynarodowe szkolenia dla pracowników punktów informacji turystycznej;
✓	Opracowanie wspólnej mapy atrakcji turystycznych;
✓	Opracowanie wspólnych przewodników mobilnych.
Przykładowe propozycje projektowe instytucji reprezentujących pogranicze francusko-niemieckie	
✓	Stworzenie międzynarodowego narzędzia komunikacyjnego umożliwiającego zasięganie informacji, koordynowanie oraz globalne komunikowanie się w zakresie miejsc pamięci i oferty pedagogicznej z nimi związanej w regionie transgranicznym;
✓	Tematyka historyczna związana z postacią Stanisława Leszczyńskiego;
✓	Opracowanie wspólnych ofert turystycznych skierowanych do osób niepełnosprawnych.
PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ	
Przykładowe propozycje projektowe instytucji reprezentujących pogranicze polsko-czeskie	
✓	Stworzenie międzynarodowego klastra małych i średnich przedsiębiorstw;
✓	Wspólna promocja posiadanych terenów inwestycyjnych;
✓	Międzynarodowe warsztaty rozwijające kompetencje związane z przedsiębiorczością wśród dzieci i młodzieży, osób aktywnie pracujących, osób w wieku 50+ oraz osób, które są trwale zatrudnione w przemyśle górniczym.
Przykładowe propozycje projektowe instytucji reprezentujących pogranicze francusko-niemieckie	
✓	Tworzenie sieci i wymiana dobrych praktyk w dziedzinie przemian przemysłowych (przemysł 4.0);
✓	Wymiana dobrych praktyk w zakresie rozwoju oferty związanej z problematyką autonomii i starzenia się społeczeństwa (srebrna gospodarka, rozwój seniorów);

✓ Wymiana dobrych praktyk w zakresie włączenia społecznego z wykorzystaniem działalności ekonomicznej (rozwój przedsiębiorczości, włączenie osób wykluczonych z życia społecznego dzięki ich zatrudnieniu, gospodarka społeczna i solidarna).
SZKOLNICTWO (EDUKACJA I WSPÓŁPRACA MŁODZIEŻY)
Przykładowe propozycje projektowe instytucji reprezentujących pogranicze polsko-czeskie
✓ Organizacja międzynarodowej wymiany uczniów szkół podstawowych;   ✓ Organizacja wizyt studyjnych w ośrodkach zajmujących się problematyką edukacji;   ✓ Organizacja międzynarodowych warsztatów i szkoleń dla uczniów zagrożonych wykluczeniem społecznym.
Przykładowe propozycje projektowe instytucji reprezentujących pogranicze francusko-niemieckie
✓ Wymiana młodzieży (ewentualnie artystów), która byłaby związana z tematyką szeroko rozumianej integracji europejskiej oraz roli, jaką w tej kwestii odgrywają podmioty szczebla lokalnego i regionalnego;   ✓ Wymiana specjalistów zajmujących się pracą z młodzieżą;   ✓ Przygotowanie międzynarodowego filmu przedstawiającego różne europejskie tradycje.
TRANSPORT
Przykładowe propozycje projektowe instytucji reprezentujących pogranicze polsko-czeskie
✓ Wymiana dobrych praktyk w zakresie wykorzystania rowerów jako środka transportu lokalnego (sieć wypożyczalni rowerowych);   ✓ Wymiana dobrych praktyk w zakresie budowy infrastruktury teleinformatycznej na terenach aktualnie wykluczonych;   ✓ Wymiana dobrych praktyk w zakresie wypracowywania i wdrażania modelowych rozwiązań dotyczących komunikacji autobusowej (wspólne połączenie autobusowe, tramwajowe, synchronizacja rozkładów autobusowych i kolejowych).
Przykładowe propozycje projektowe instytucji reprezentujących pogranicze francusko-niemieckie
✓ Wymiana doświadczeń w zakresie wsparcia mobilności transgranicznej z wykorzystaniem elektromobilności;   ✓ Wymiana dobrych praktyk w dziedzinie transportu.
OCHRONA ŚRODOWISKA
Przykładowe propozycje projektowe instytucji reprezentujących pogranicze polsko-czeskie
✓ Wymiana dobrych praktyk w zakresie wykorzystania odnawialnych źródeł energii na potrzeby zaopatrzenia w energię obiektów komunalnych (użyteczności publicznej);   ✓ Wymiana dobrych praktyk w zakresie wykorzystania narzędzi teleinformatycznych na potrzeby obowiązku informowania społeczeństwa o stanie środowiska oraz w zarządzaniu np. terenami zielonymi i zadrzewieniami;   ✓ Organizacja wizyt studyjnych w miastach, które borykały się z problemami złego stanu środowiska naturalnego w wyniku działalności przemysłowej.
Przykładowe propozycje projektowe instytucji reprezentujących pogranicze francusko-niemieckie
✓ Wymiana doświadczeń w zakresie realizacji projektów ukierunkowanych na zachowanie i wsparcie transgranicznych terenów przyrodniczych z wykorzystaniem praktycznych rozwiązań w tym obszarze;   ✓ Projekty ukierunkowane na problematykę monitorowania i kontroli bioróżnorodności;   ✓ Międzynarodowa wymiana informacji w zakresie zrównoważonego rozwoju.
OCHRONA ZDROWIA
Przykładowe propozycje projektowe instytucji reprezentujących pogranicze polsko-czeskie
✓ Wspólna promocja zdrowia połączona z działaniami profilaktycznymi;   ✓ Utworzenie międzynarodowej platformy informatycznej, która umożliwiłaby współpracę na polu szeroko rozumianej telemedycyny;   ✓ Międzynarodowe warsztaty i szkolenia dla lekarzy połączone z wymianą doświadczeń pomiędzy szpitalami w zakresie okulistyki.
Przykładowe propozycje projektowe instytucji reprezentujących pogranicze francusko-niemieckie
✓ Wymiana dobrych praktyk w zakresie transgranicznych usług ratunkowych w strefie o słabym zaludnieniu;   ✓ Wymiana dobrych praktyk w zakresie podejścia do wyzwań sanitarnych (np. starzenie się społeczeństwa, kryzys demograficzny, brak lekarzy);   ✓ Wymiana dobrych praktyk w zakresie ostrego dyżuru, pomocy doraźnej, pogotowia ratunkowego, sytuacji zagrożenia życia itp.

PLANOWANIE PRZESTRZENNE	
Przykładowe propozycje projektowe instytucji reprezentujących pogranicze polsko-czeskie	
✓ Stworzenie międzynarodowej bazy geo-danych; ✓ Wymiana doświadczeń w zakresie eksurbanizacji (rozlewania się miast - ang. urban sprawl); ✓ Wymiana doświadczeń w zakresie wykorzystania różnego rodzaju instrumentów służących ochronie krajobrazu, prowadzeniu rozmów ze społeczeństwem.	
Przykładowe propozycje projektowe instytucji reprezentujących pogranicze francusko-niemieckie	
✓ Wymiana dobrych praktyk w zakresie wykorzystania transgranicznego Systemu Informacji Geograficznej; ✓ Dzielenie się doświadczeniami i rozwiązaniami na rzecz rewitalizacji centrów miasteczek, zwłaszcza w zakresie warunków mieszkaniowych i handlu na starówkach; ✓ Dzielenie się doświadczeniami w zakresie tworzenia i wspierania projektów inteligentnych miast (smart cities).	
ZARZĄDZANIE KRYZYSOWE	
Przykładowe propozycje projektowe instytucji reprezentujących pogranicze polsko-czeskie	
✓ Wymiana doświadczeń w zakresie monitoringu cieków wodnych, w oparciu o które powstałaby dokumentacja techniczna związana z zagospodarowaniem mniejszych cieków wodnych; ✓ Wymiana dobrych praktyk w zakresie usuwania skutków braku wody; ✓ Wymiana dobrych praktyk w zakresie zarządzania kryzysowego, bezpieczeństwa, ochrony majątku.	
Przykładowe propozycje projektowe instytucji reprezentujących pogranicze francusko-niemieckie	
✓ Wymiana dobrych praktyk w zakresie świadczenia transgranicznych usług ratunkowych; ✓ Wymiana dobrych praktyk w zakresie współpracy służb pożarniczych, w tym organizowanie międzynarodowych obozów dla młodych adeptów pożarnictwa.	

Źródło: Opracowanie własne

6. Możliwe źródła finansowania wspólnych działań w latach 2016-2020

Projekty wskazane przez respondentów przeprowadzonego badania mogą być realizowane z wielu źródeł finansowania. Wśród nich można wymienić między innymi: **Program Erasmus+**, **Program Współpracy ESPON 2020**, **Program Interreg Europa Środkowa**, **Program Interreg Europa**, **Program INTERACT**, **Program INTERREG V-A Republika Czeska - Polska**¹⁹.

Erasmus+ jest programem Unii Europejskiej na rzecz kształcenia, szkolenia, młodzieży i sportu na lata 2014-2020, który umożliwia realizację następujących akcji kluczowych²⁰:

- ✓ **Akcja 1 - Mobilność;**
- ✓ **Akcja 2 - Współpraca na rzecz innowacji i wymiany dobrych praktyk;**
- ✓ **Akcja 3 - Wsparcie w reformowaniu polityk;**
- ✓ **Działania „Jean Monnet”;**
- ✓ **Sport.**

Łączna orientacyjna pula środków finansowych programu wynosi około 16,500 mld EUR.

Drugie ze źródeł finansowania - **Program Współpracy ESPON 2020** został ukierunkowany na promocję i wspieranie europejskiego wymiaru terytorialnego w zakresie rozwoju i współpracy²¹. Środki finansowania dostępne w ramach programu w kwocie około 48,679 mln EUR przeznaczono na realizację celu tematycznego 11 „Wzmacnianie zdolności instytucjonalnych”²². Program ESPON 2020 wdrażany jest w oparciu o dwie osie priorytetowe²³:

- ✓ **oś priorytetowa 1:** Dane terytorialne, transfer, obserwacja, narzędzia i działania informacyjne;
- ✓ **oś priorytetowa 2:** Pomoc techniczna.

Kolejny z programów - **Program Interreg Europa Środkowa** obejmuje swoim zasięgiem dziewięć państw członkowskich. Siedem z nich - Austria, Chorwacja, Czechy, Węgry, Polska, Słowacja i Słowenia uczestniczy w nim w całości, natomiast dwa - Niemcy i Włochy częściowo²⁴. W Programie tym wyodrębniono następujące osie priorytetowe²⁵:

- ✓ **oś priorytetowa 1:** Współpraca w zakresie innowacji na rzecz zwiększenia konkurencyjności Europy Środkowej;
- ✓ **oś priorytetowa 2:** Współpraca w zakresie strategii niskoemisyjnych w Europie Środkowej;
- ✓ **oś priorytetowa 3:** Współpraca w zakresie zasobów naturalnych i kulturowych na rzecz trwałego wzrostu gospodarczego w Europie Środkowej;
- ✓ **oś priorytetowa 4:** Współpraca na rzecz poprawy powiązań transportowych Europy Środkowej.

Łączna wysokość środków finansowych programu oscyluje w granicach 298,987 mln EUR.

Oprócz Programu Interreg Europa Środkowa, wsparcie wspólnych, międzynarodowych przedsięwzięć jest możliwe również dzięki **Programowi Interreg Europa** skierowanemu na

---

¹⁹ W zestawieniu nie uwzględniono programu Europa dla obywateli oraz typowych programów bilateralnych (na przykład programu INTERREG V A Górny Ren), które również umożliwiają realizację wspólnych inicjatyw.

²⁰ *Erasmus+ Przewodnik po programie. Wersja 1 (2017): 20/10/2016, Komisja Europejska, s. 7-16.*

²¹ *Program Współpracy ESPON 2020, s. 4.*

²² *ESPON, Territorial Co-operation, Programme description,*

http://ec.europa.eu/regional_policy/pl/atlas/programmes/2014-2020/poland/2014tc16rfir004

²³ *Program...op.cit., s. 15.*

²⁴ *Program Współpracy Interreg EUROPA ŚRODKOWA, Europejska Współpraca Terytorialna, 4 grudnia 2014, s. 5.*

²⁵ Tamże, s. 16-19, 104.

wzmacnianie polityki spójności w drodze wymiany doświadczeń i dobrych praktyk oraz podejmowania wspólnych inicjatyw przez 28 państw Unii Europejskiej oraz Norwegię i Szwajcarię²⁶. Program Interreg Europa wspiera wymianę doświadczeń i pogłębianie wiedzy w następujących obszarach²⁷:

- ✓ **Badania naukowe i innowacje;**
- ✓ **Konkurencyjność małych i średnich przedsiębiorstw;**
- ✓ **Gospodarka niskoemisyjna;**
- ✓ **Ochrona środowiska i efektywna gospodarka zasobami.**

Wysokość środków finansowych w ramach programu wynosi około 426,310 mln EUR.

Przykładowe przedsięwzięcia wskazane w dokumencie koncepcyjno-strategicznym można realizować również z **Programu INTERACT**, który służy poprawie skuteczności działania w zakresie polityki spójności, propagując wymianę doświadczeń i dobrych praktyk oraz upowszechnianie innowacyjnych rozwiązań wśród partnerów i w ramach programów współpracy terytorialnej. Na potrzeby programu wyodrębniono dwie osie priorytetowe:

- ✓ **oś priorytetowa 1:** Świadczenie usług;
- ✓ **oś priorytetowa 2:** Pomoc techniczna.

Całkowity budżet programu wynosi około 46,344 mln EUR²⁸.

Ostatnie z przykładowych źródeł finansowania stanowi **Program INTERREG V-A Republika Czeska - Polska**, nawiązujący do poprzednich programów skierowanych na wsparcie współpracy transgranicznej i realizowanych na polsko-czeskim pograniczu²⁹. Celem globalnym programu jest „Wspieranie rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru pogranicza polsko-czeskiego poprzez wzmacnianie jego konkurencyjności i spójności oraz poprzez promowanie partnerskiej współpracy jego mieszkańców”. W ramach programu zostało wyodrębnionych pięć osi priorytetowych³⁰:

- ✓ **oś priorytetowa 1:** Wspólne zarządzanie ryzykiem;
- ✓ **oś priorytetowa 2:** Rozwój potencjału przyrodniczego i kulturowego na rzecz wspierania zatrudnienia;
- ✓ **oś priorytetowa 3:** Edukacja i kwalifikacje;
- ✓ **oś priorytetowa 4:** Współpraca instytucji i społeczności (w tym Fundusz Mikroprojektów);
- ✓ **oś priorytetowa 5:** Pomoc techniczna.

Całkowity budżet programu wynosi około 266,143 mln EUR³¹.

---

²⁶ INTERREG EUROPE, *Territorial Co-operation, Programme description*,
http://ec.europa.eu/regional_policy/pl/atlas/programmes/2014-2020/poland/2014tc16fir001

²⁷ INTERREG EUROPE 2014-2020. CCI 2014 TC 16 RFIR 001. *Cooperation Programme Document. Final*, 6 May 2015, s. 22-69.

²⁸ INTERACT, *Territorial Co-operation, Programme description*,
http://ec.europa.eu/regional_policy/pl/atlas/programmes/2014-2020/poland/2014tc16fir002

²⁹ PODRĘCZNIK WNIOSKODAWCY. *Program INTERREG V-A Republika Czeska - Polska, wersja 3 obowiązująca od 10.10.2016*, s. 15.

³⁰ INTERREG V-A REPUBLIKA CZESKA-POLSKA, *wersja 5*, październik 2016, s. 6-87.

³¹ INTERREG V-A Czech Republic - Poland, *Territorial Co-operation, Programme description*,
http://ec.europa.eu/regional_policy/pl/atlas/programmes/2014-2020/poland/2014tc16fcb025

Podsumowanie

Współpraca międzyregionalna prowadzona pomiędzy Euroregionem Śląsk Cieszyński a Eurodystryktem PAMINA ma czternastoletnią historię. Wpłynęła ona w dużym stopniu na rozwój obu regionów, promocję i wspieranie dobrych praktyk w zakresie samorządności na poziomie regionalnym i lokalnym, poprawę zarządzania regionem transgranicznym dzięki wykorzystywaniu wiedzy i doświadczeń zaczerpniętych z państw o podobnej strukturze gospodarki i potencjale społecznym, a także na proces integracji. Niemniej jednak dopiero dzięki stworzeniu dokumentu koncepcyjno-strategicznego - planu działań, który mógłby być wdrażany przez struktury transgraniczne oraz polskie, czeskie, francuskie i niemieckie instytucje, powstały ramy optymalnego i efektywnego wykorzystania potencjałów jednego i drugiego pogranicza dla wspólnego dobra.